

ข้อสังเกต
การประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ครั้งที่ ๖/๒๕๕๙
วันอังคารที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

พิจารณาเรื่อง การอภิปรายแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น)

ข้อสังเกตของสมาชิกในที่ประชุม

นายคุรุจิต นาครทรรพ

๑. แม้บทบัญญัติว่าด้วยหน้าที่ของรัฐในหมวด ๕ ของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) จะกำหนดให้รัฐมีหน้าที่รักษาวินัยการเงินการคลังอย่างเคร่งครัดแล้ว แต่ก็ควร
กำหนดให้รัฐดำเนินนโยบายด้านการเงินและการคลังในลักษณะส่งเสริมกลไกตลาดเสรีและปราศจากการแทรกแซง
กลไกตลาดด้วย

๒. ประเทศไทยควรมีการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติเพื่อเป็นเป้าหมายการพัฒนาของประเทศ
แต่ควรกำหนดยุทธศาสตร์ชาติเฉพาะประเด็นหลักเท่านั้น และไม่ควรถูกกำหนดเรื่องที่เป็นรายละเอียดปลีกย่อยมากนัก
เนื่องจากอาจทำให้การบริหารประเทศของรัฐบาลชุดต่อไปขาดความยืดหยุ่นและไม่สอดคล้องกับสภาวการณ์
ของประเทศที่อาจเปลี่ยนแปลงไปในอนาคต

๓. การที่มาตรา ๑๕๔ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณา
ให้ความเห็นชอบบุคคลใดเป็นนายกรัฐมนตรีจากบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ต่อคณะกรรมการเลือกตั้ง
ตามมาตรา ๘๓ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) อาจไม่เหมาะสมนัก เพราะหากภายหลังจากที่สภามีมติ
ตามมาตรา ๑๕๔ แล้วเกิดวิกฤติทางการเมืองที่ทำให้ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีว่างลง สภาจะต้องพิจารณา
ให้ความเห็นชอบบุคคลจากรายชื่อที่เหลืออยู่ในบัญชีเดิม ซึ่งบุคคลดังกล่าวอาจไม่มีความเหมาะสมที่จะเข้ามาแก้ไข
วิกฤติการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้น จึงควรกำหนดที่มาของนายกรัฐมนตรีไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ (ร่างเบื้องต้น) ว่า
นายกรัฐมนตรีอาจมาจากบุคคลที่เป็น ส.ส. หรือไม่ก็ได้ โดยหากผู้ถูกเสนอชื่อเป็น ส.ส. สภาต้องมีมติ
ให้ความเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร
และกรณีที่ถูกเสนอชื่อไม่ได้เป็น ส.ส. ก็ควรกำหนดให้สภาต้องมีมติให้ความเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า
สองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้เกิดการยอมรับจากประชาชน

๔. ระบบและวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามมาตรา ๘๕ และมาตรา ๘๖ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ถือเป็นระบบ
ที่มีความซับซ้อนและเข้าใจยาก รวมทั้งจะทำให้รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งขาดความเข้มแข็ง เพราะเป็นระบบ
ที่ไม่ส่งเสริมให้พรรคการเมืองมีเสียงข้างมากอย่างเด็ดขาดในสภา ซึ่งเมื่อร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น)
ได้ออกแบบโครงสร้างและบทบาทขององค์กรอิสระและศาลรัฐธรรมนูญให้สามารถตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล
ได้อย่างเต็มที่แล้ว จึงควรกำหนดระบบและวิธีการได้มาซึ่ง ส.ส. ที่เสริมสร้างให้มีรัฐบาลที่เข้มแข็งและสามารถ
ตัดสินใจกำหนดทิศทางการบริหารประเทศภายใต้สภาวการณ์ที่ต้องเผชิญกับภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ
ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

๕. มาตรา ๑๒๔ วรรคสี่ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจเรียกเอกสารจากบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือพิจารณาสอบสวน โดยเอกสารเหล่านั้นอาจเป็นข้อมูลความลับของทางราชการ ข้อมูลที่มีความละเอียดอ่อน หรือข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ และในการประชุมคณะกรรมการก็มีบุคคลภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ จึงมีความเสี่ยงที่บุคคลภายนอกจะนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว หรือเปิดเผยความลับของทางราชการได้ ดังนั้น จึงควรกำหนดข้อยกเว้นเพิ่มเติมไว้ในมาตรา ๑๒๔ ว่า “เว้นแต่กรณีเป็นข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดินที่ไม่ควรเปิดเผย” ดังเช่นที่เคยบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และมาตรา ๑๘๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ด้วย

๖. ตลอดช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา มาตรา ๑๙๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานของข้าราชการหรือรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก เพราะหากกรณีใดที่เป็นเรื่องการทำความตกลงระหว่างประเทศทั้งในระดับทวิภาคีหรือพหุภาคีจะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนเสมอ ซึ่งมาตรา ๑๗๓ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวไว้ได้อย่างเหมาะสมแล้ว แต่เพื่อให้การปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นไปด้วยความรวดเร็ว และต่อเนื่องจึงควรต้องยกเว้นกฎหมายตามมาตรา ๑๗๓ วรรคสามของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ให้แล้วเสร็จก่อนการเลือกตั้งด้วย

๗. คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญควรพิจารณาทบทวนบทบัญญัติในมาตรา ๒๖๖ วรรคสองของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ในประเด็นการห้ามมิให้พนักงานอัยการดำรงตำแหน่งกรรมการในรัฐวิสาหกิจหรือของรัฐในทำนองเดียวกันนั้นอีกครั้งหนึ่ง เพราะพนักงานอัยการสามารถช่วยให้ความเห็นเกี่ยวกับข้อกฎหมายและพิจารณากลับกรองสัญญาต่าง ๆ เพื่อป้องกันข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อกฎหมายของหน่วยงานได้เป็นอย่างดี

๘. ในประเด็นเรื่องการปฏิรูปด้านพลังงานในมาตรา ๒๖๙ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ควรกำหนดไว้อย่างสั้น ๆ ว่า “ความมั่นคงด้านพลังงาน” โดยควรปฏิรูปเพื่อให้มีการบริหารจัดการพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและคำนึงถึงผลกระทบต่อธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการพลังงานอย่างเต็มที่ โดยมีมุ่งหมายให้ประเทศไทยมีพลังงานใช้อย่างเพียงพอ ต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

๙. เมื่อร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) กำหนดให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่มากขึ้นแล้วก็ควรกำหนดกลไกตรวจสอบการใช้อำนาจของศาลด้วย เพื่อเป็นหลักประกันว่าศาลจะใช้อำนาจอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม

๑๐. ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ไม่ควรบรรจุบทบัญญัติที่เป็นรายละเอียดปลีกย่อยไว้ เพื่อไม่ให้มีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญมากจนเกินไป

พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช

๑. ขอดังข้อสังเกตเกี่ยวกับวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ในประเด็นต่อไปนี้

- คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญควรพิจารณาและชี้แจงน้ำหนักว่าข้อดีของการเลือกตั้งแบบกาบัตรใบเดียว ซึ่งได้แก่ การป้องกันความสับสนในการลงคะแนนของผู้ใช้สิทธิ์กับการประหยัดงบประมาณแผ่นดินได้สัดส่วนและคุ้มค่ากับการกำหนดให้ประชาชนต้องตัดสินใจลงคะแนนเพียงครั้งเดียวหรือไม่ รวมทั้งวิธีการดังกล่าวจะมีผู้เสียเปรียบมากน้อยเพียงใด เนื่องจากเห็นว่าการกาบัตรใบเดียวจะทำให้พรรคการเมืองขนาดเล็กเสียเปรียบ

พรรคการเมืองขนาดใหญ่ เพราะอาจทำให้พรรคการเมืองขนาดเล็กไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเลยก็ได้

- วิธีการได้มาซึ่ง ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อตามมาตรา ๘๖ ของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) จะทำให้มีพรรคการเมืองซึ่งมีจำนวน ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อที่พึงมีเพียง ๑ คน จำนวนหลายพรรค ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงควรกำหนดคะแนนขั้นต่ำของพรรคการเมืองที่จะมีสิทธิได้รับการเลือกตั้ง ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อไว้ นอกจากนี้ ยังควรกำหนดวิธีการจัดการกับจำนวนส่วนเกินตามมาตรา ๘๖ (๔) ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติกรณีที่มีจำนวน ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อเกิน ๑๕๐ คน

- การกำหนดให้ในกรณีที่จัดให้มีการเลือกตั้ง ส.ส. แบบแบ่งเขตขึ้นใหม่ภายใน ๑ ปี จะต้องคำนวณ ส.ส. ที่แต่ละพรรคการเมืองพึงมีและจำนวน ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองพึงได้รับใหม่ และหากผลการคำนวณทำให้จำนวน ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อของพรรคใดลดจำนวนลงให้ ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นในลำดับท้ายพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๘๘ และมาตรา ๘๙ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) นั้นเห็นว่า การกำหนดระยะเวลา ๑ ปีเป็นระยะเวลาที่นานเกินไป ทำให้เกิดความไม่แน่นอนในการปฏิบัติหน้าที่ของ ส.ส. จึงควรลดระยะเวลาดังกล่าวลงเหลือเพียง ๒ - ๓ เดือนเท่านั้น

๒. ควรกำหนดวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ตามมาตรา ๑๐๒ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เพราะมิฉะนั้นอาจทำให้เกิดปัญหาในการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาได้ในอนาคต

๓. ควรแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๔ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) โดยกำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรต้องมีคะแนนเสียงในการลงมติให้ความเห็นชอบให้บุคคลที่มีได้เป็น ส.ส. เป็นนายกรัฐมนตรีมากกว่าการลงมติให้ความเห็นชอบให้บุคคลที่เป็น ส.ส. เป็นนายกรัฐมนตรี เช่น การกำหนดให้ต้องใช้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น

๔. ควรปรับลดระยะเวลาและขั้นตอนในการจัดทำหรือแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๙ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ให้มีความกระชับและใช้เวลาในการดำเนินการน้อยลง เช่น การกำหนดให้จัดทำหรือแก้ไขเพิ่มเติมร่างกฎหมายให้แล้วเสร็จภายใน ๙๐ วัน และตัดขั้นตอนการดำเนินการตามมาตรา ๑๒๗ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบระยะเวลาการดำเนินงาน (Roadmap) ที่เคยประกาศไว้

๕. ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) กำหนดขั้นตอนและวิธีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ซึ่งไม่อาจเกิดขึ้นได้ในทางปฏิบัติ ดังนั้น จึงไม่ควรกำหนดวิธีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่ซับซ้อนและหลายขั้นตอนเกินไป เพื่อให้สามารถแก้ไขจุดบกพร่องหรือประเด็นที่ทำให้เกิดปัญหาการตีความในรัฐธรรมนูญได้ในอนาคต

๖. มาตรา ๑๔๙ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) กำหนดให้สามารถเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะตามมาตรา ๑๔๖ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ได้ปีละหนึ่งครั้ง จึงส่งผลให้หากมีการเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีคนใดในปีนั้นแล้วจะไม่สามารถเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีได้อีก อีกทั้งยังกำหนดว่าในกรณีที่มีการเสนอญัตติตามมาตรา ๑๔๖ แล้วจะไม่สามารถยุบสภาผู้แทนราษฎรได้ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงธรรมเนียมปฏิบัติที่ผ่าน ๆ มาโดยสิ้นเชิง จึงขอตั้งข้อสังเกตว่ามีเหตุผลและความจำเป็นในการตราบทบัญญัติดังกล่าวอย่างไร

๗. การกำหนดให้ผู้ที่เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๕ ปีการศึกษาเป็นคุณสมบัติหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้งตามมาตรา ๙๒ (๔) (ค) ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) เป็นการกำหนดระยะเวลาที่ไม่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาในระดับชั้นปริญญาตรีของประเทศไทยที่มักมีกำหนดระยะเวลาไว้เพียง ๔ ปี จึงควรแก้ไขระยะเวลาจากเดิม ๕ ปีเป็น ๔ ปี เพื่อให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงดังกล่าวด้วย

๘. การที่บทบัญญัติในหมวด ๑๒ องค์การอิสระของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) กำหนดให้องค์กรอิสระมีวิธีการในการดำรงตำแหน่งเช่นเดียวกับศาลรัฐธรรมนูญอาจไม่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะขององค์กรอิสระที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เช่น กรรมการการเลือกตั้งจะมีระยะเวลาเข้าดำรงตำแหน่งและสิ้นสุดวาระการดำรงตำแหน่งพร้อมกันทั้งคณะ กรณีที่มีตำแหน่งใดว่างลง ผู้ที่เข้าดำรงตำแหน่งแทนจะอยู่ในตำแหน่งเพียงเท่าวาระที่เหลืออยู่ของผู้ที่ตนแทน แต่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแต่ละท่านจะมีวาระการดำรงตำแหน่งคนละ ๙ ปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง เป็นต้น ดังนั้น จึงควรกำหนดวิธีการเข้าดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง รวมทั้งการเลือกผู้แทนในตำแหน่งที่ว่างลงของแต่ละองค์กรให้ชัดเจนและสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของแต่ละองค์กรด้วย

๙. มาตรา ๑๓๙ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) มีเจตนาที่จะป้องกันการทุจริตในการใช้งบประมาณของแผ่นดิน แต่ข้อเท็จจริงพบว่า การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณในวาระที่สองมักจะมีการตัดทอนงบประมาณของกระทรวงต่าง ๆ ลง ทำให้มีเงินงบประมาณที่ยังสามารถนำมาพิจารณาจัดสรรให้แก่โครงการต่าง ๆ ได้อีก ส.ส. หรือ ส.ว. ก็มักใช้ช่องทางนี้เพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณสำหรับโครงการในพื้นที่ของตน จึงทำให้มีส่วนในการใช้งบประมาณทางอ้อม แต่การพิสูจน์ว่า ส.ส. หรือ ส.ว. ได้กระทำความผิดบทบัญญัติในมาตรานี้เป็นสิ่งที่กระทำได้ยาก ดังนั้น จึงเห็นว่าวิธีการป้องกันการมีส่วนในการใช้งบประมาณของ ส.ส. หรือ ส.ว. ที่ดีที่สุด คือ การเพิ่มข้อความว่า “ในกรณีที่มีการแปรญัตติในการลดหรือตัดทอนรายการหรือจำนวนรายการใด จำนวนรายการที่ลดหรือตัดทอนนั้นจะนำไปจัดสรรในรายการได้อีกมิได้ เว้นแต่จัดสรรเป็นเงินสงเคราะห์เป็นเงินกู้หรือเงินคงคลัง” ในมาตรา ๑๓๙ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) เพื่อตัดช่องทางการใช้งบประมาณดังกล่าวให้หมดไป

๑๐. มาตรา ๑๑๖ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) กำหนดให้ในปีหนึ่งมีสมัยประชุมสามัญของรัฐสภาสองสมัย ทำให้ไม่มีสมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติ ซึ่งแตกต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมา ที่จะกำหนดให้มีสมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติด้วย เพื่อให้การพิจารณาร่างกฎหมายของรัฐสภาเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ดังนั้น บทบัญญัติดังกล่าวจึงอาจส่งผลให้การพิจารณาร่างกฎหมายต่าง ๆ ของรัฐสภาเกิดความล่าช้ามากยิ่งขึ้น

๑๑. ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ให้ความสำคัญกับหลักนิติธรรมน้อยมาก โดยกำหนดไว้เพียงสองมาตรา คือ มาตรา ๓ และมาตรา ๒๖ ทั้งที่เป็นหลักการที่สำคัญมาก ดังนั้น ควรนำหลักการดังกล่าวมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญให้มากขึ้นด้วย

ศาสตราจารย์ดุสิต เครืองาม

๑. ควรมีการแยกบทบัญญัติเรื่องการปฏิรูปไว้เป็นหมวดเฉพาะ เพื่อรวบรวมบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวให้อยู่ในหมวดเดียวกันและมีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ รวมทั้งกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับกลไกให้มีความชัดเจน และสามารถส่งต่อภารกิจให้กับรัฐบาลชุดต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. มาตรา ๒๕๘ ของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ... (ร่างเบื้องต้น) ควรกำหนดให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้มีอำนาจปรับเปลี่ยนโครงสร้างหรือวิธีการทำงานของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจตามมาตรา ๒๖๙ และเกิดประสิทธิภาพ รวมทั้งให้มีอำนาจที่จะแต่งตั้งบุคคลที่เห็นสมควรเข้ามาปฏิบัติหน้าที่แทนตำแหน่งที่ว่างลง แทนการกำหนดให้เป็นอำนาจของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เนื่องจากคณะรัฐมนตรีได้มีการมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีแต่ละท่านรับผิดชอบการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ จึงทำให้มีข้อมูลอันเป็นประโยชน์ซึ่งจะทำให้การตัดสินใจของนายกรัฐมนตรีเป็นไปอย่างถูกต้องและสอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

๓. ควรกำหนดให้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศมีเงื่อนไขในการปฏิบัติหน้าที่ภายหลังจากที่รัฐธรรมนูญประกาศใช้เท่ากับเงื่อนไขการปฏิบัติหน้าที่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กล่าวคือ ควรแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๕๘ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) โดยกำหนดให้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปนับแต่วันที่รัฐธรรมนูญประกาศใช้ และให้สิ้นสุดการปฏิบัติหน้าที่ในวันก่อนวันเรียกประชุมรัฐสภาครั้งแรกภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปที่จัดขึ้นตามรัฐธรรมนูญ เนื่องจากการปฏิรูปในบางเรื่องจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาดำเนินการมากกว่า ๑ ปี จึงควรกำหนดให้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศมีเวลาปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่

๔. ในร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ควรกำหนดให้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการปฏิรูปขึ้น เพื่อกำหนดกลไกและรายละเอียดการปฏิรูปด้านต่าง ๆ ให้มีความครบถ้วนและชัดเจน ซึ่งจะทำให้รัฐบาลชุดต่อไปที่มาจากการเลือกตั้งหลังจากที่รัฐธรรมนูญประกาศใช้สามารถสานต่อและขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อไป

นายสุรินทร์ จิรวินิชย์

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่ควรให้ความสำคัญกับการปฏิรูปและพัฒนาคน โดยจะต้องกำหนดให้เป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนในสังคมที่จะต้องร่วมมือกันพัฒนาให้ประชาชนชาวไทยเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีสติปัญญาและมีความรู้คู่คุณธรรม

พลตำรวจโท สุวิระ ทรงเมตตา

๑. เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในมาตรา ๔๗ ของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ... (ร่างเบื้องต้น) แล้วเห็นว่า เพื่อให้บทบัญญัติมีความครบถ้วนและสมบูรณ์ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๔๗ (๒) (๓) (๘) และ (๑๐) ให้มีข้อความเป็นอย่างนี้

“มาตรา ๔๗ บุคคลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๒) ป้องกันประเทศ และรักษาเกียรติภูมิ พิทักษ์ผลประโยชน์ของชาติ และสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

(๓) มีวินัยและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

(๔) เข้ารับการศึกษอบรมในการศึกษาภาคบังคับ

(๕) รับราชการทหารตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๖) เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม

(๗) ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ

(๘) ร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์ และคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๙) เสียภาษีอากรตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๑๐) ต่อด่านและไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ”

๒. ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๖๔ วรรคหนึ่งของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ให้มีข้อความเป็นดังนี้

“มาตรา ๖๔ รัฐพึงจะจัดระบบการบริหารงาน การประสานงาน และการให้บริการในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และโปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติและตรวจสอบได้ รวมทั้งให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร

รัฐพึงมีมาตรการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยเคร่งครัดปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำใด ๆ

รัฐพึงให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่จำเป็นและเหมาะสมแก่ผู้ยากไร้ หรือผู้ด้อยโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และพึงเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญา ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

๓. ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๘๓ วรรคสองของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) และควรเพิ่มความเป็นมาตรา ๑๘๓ วรรคสามของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) เพื่อให้การพิจารณาคดีดำเนินการไปโดยรวดเร็วและก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่ความทุกฝ่าย โดยให้มีข้อความเป็นดังนี้

“มาตรา ๑๘๓ การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาล ซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ผู้พิพากษาและตุลาการย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ให้เป็นไปโดยรวดเร็ว โปร่งใส ตรวจสอบได้ เป็นธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง”

ให้ประธานศาลออกระเบียบว่าด้วยการกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาคดี”

๔. ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๘๔ วรรคสองของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) เพื่อเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและชี้แจงข้อสงสัยของผู้เกี่ยวข้องในคดีอันจะทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลได้รับการยอมรับจากสังคมมากยิ่งขึ้น โดยให้มีข้อความเป็นดังนี้

“มาตรา ๑๘๔ ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น

การจัดตั้งวิธีพิจารณาคดี และการดำเนินงานของศาลยุติธรรมให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น การสืบพยานในศาลจะต้องทำการบันทึกภาพและเสียง โดยมีเจ้าหน้าที่ถอดเทปคำต่อคำ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาคดี”

๕. เนื่องจากในปัจจุบันพบว่ามีคดีที่ค้างพิจารณาในชั้นศาลปกครองอยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้น เพื่อเป็นการบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากความล่าช้าในการพิจารณาให้แก่คู่ความที่เกี่ยวข้อง จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๙๒ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ให้มีข้อความเป็นดังนี้

“มาตรา ๑๙๒ ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีปกครองตามที่กฎหมายบัญญัติ

ให้มีศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองชั้นต้น

เพื่อพิทักษ์ความเป็นธรรมในการฟ้องคดี และป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น และไม่สามารถ
เยียวยาแก้ไขได้ในภายหลัง อันเนื่องมาจากความล่าช้าในการพิจารณาคดีปกครอง หากพ้นกำหนดระยะเวลาสองปี
นับตั้งแต่วันที่ฟ้องคดีปกครองแล้ว การพิจารณาพิพากษาคดีปกครองไม่แล้วเสร็จ ศาลปกครองที่พิจารณาคดี
จะต้องมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวตามคำขอของผู้ฟ้องคดี เพื่อบรรเทาความเสียหายของผู้ฟ้องคดีที่ไม่อาจเยียวยาได้
ภายหลัง

การจัดตั้ง วิธีพิจารณาคดี และการดำเนินงานของศาลปกครองให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น”

๖. ควรตัดบทบัญญัติในมาตรา ๒๖๘ วรรคสามของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ซึ่งบัญญัติว่า
“เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้มีคณะกรรมการอิสระคณะหนึ่งมีหน้าที่ปฏิรูปให้เกิดผลสัมฤทธิ์
ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา” ออกทั้งหมด เนื่องจากมีคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูป
ประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่สามารถขับเคลื่อนและผลักดันให้การปฏิรูปกิจการ
ตำรวจเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติได้อยู่แล้ว

นายชิตีเดชชนทัต เสกขุนทด

๑. ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ... (ร่างเบื้องต้น) มาตรา ๔๓ ควรบัญญัติความ
เพิ่มเติมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาองค์กรชุมชน และผู้ปกครองท้องที่ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เข้ามาดำเนินการ
และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณี
อันดีงามของท้องถิ่นและชาติ เนื่องจากส่วนท้องถิ่นและชุมชนเป็นรากฐานที่สำคัญและมีความสัมพันธ์อันใกล้ชิด
กับประชาชนมากที่สุด ย่อมมีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณี
อันดีงามของท้องถิ่นเป็นอย่างดี จึงควรเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

๒. เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) แล้ว พบว่ามีบทบัญญัติเกี่ยวกับชุมชน
ปรากฏอยู่ในหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ เช่น มาตรา ๕๓ ที่กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ดำเนินการให้ประชาชนและชุมชน
ในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการอนุรักษ์ คุ้มครอง และได้รับประโยชน์จากการใช้หรือจัดให้มีการใช้
ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น โดยร่างรัฐธรรมนูญฯ ฉบับนี้ไม่ได้มีการบัญญัติรับรอง
และคุ้มครองสิทธิชุมชนไว้ ดังนั้น เพื่อให้สิทธิดังกล่าวได้รับการรับรองและคุ้มครองอย่างชัดเจน คณะกรรมการ
ร่างรัฐธรรมนูญจึงควรบัญญัติความเกี่ยวกับสิทธิชุมชนไว้เป็นหมวดเฉพาะในร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น)

๓. การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ควรให้ความสำคัญกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นด้วย โดยการนำ
เอาแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาท้องถิ่น มาพิจารณาประกอบในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ
เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงและสอดคล้องกันระหว่างการพัฒนาในระดับพื้นที่กับยุทธศาสตร์การพัฒนา
ระดับประเทศ อีกทั้งยังสามารถสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อีกด้วย

๔. แนวนโยบายแห่งรัฐ เป็นกรอบพื้นฐานในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยรัฐมีพันธะที่จะต้องยึดถือ
และปฏิบัติตามแนวทางที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ ดังนั้น เพื่อให้แนวนโยบายแห่งรัฐมีความครอบคลุม
ในทุก ๆ ประเด็นที่มีความสำคัญ จึงควรบัญญัติความเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดให้มีมาตรการในการเสริมสร้างความรู้
และความเข้าใจให้แก่ประชาชนในเรื่องสภาองค์กรชุมชนไว้ใน หมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ
(ร่างเบื้องต้น) ด้วย

๕. มาตรา ๑๐๒ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ได้บัญญัติความเกี่ยวกับกระบวนการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ที่มาจากการเลือกกันเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะหรือประโยชน์ร่วมกัน หรือทำงานหรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายของสังคม เมื่อพิจารณาบทบัญญัติดังกล่าวแล้วจะเห็นได้ว่า เป็นการกำหนดหลักการเอาไว้อย่างกว้าง ๆ และไม่มี ความชัดเจนเกี่ยวกับบุคคลที่มาทำหน้าที่เลือกสมาชิกวุฒิสภา จึงควรมีการกำหนดรูปแบบหรือกระบวนการได้มาซึ่งบุคคลที่มาทำหน้าที่เลือกสมาชิกวุฒิสภา ตามมาตรา ๑๐๒ ให้มีความชัดเจน โดยกำหนดไว้ในบทเฉพาะกาลของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น)

พลเอก สุรยุทธ์ ชลออยู่

๑. หลักนิติธรรม เป็นหลักการพื้นฐานแห่งกฎหมายที่สอดคล้องกับแนวคิดประชาธิปไตย รวมทั้งเป็นหลักที่ปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน จึงถือได้ว่าเป็นหลักการที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง แต่เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) แล้ว พบว่าได้มีการบัญญัติหลักนิติธรรมไว้เพียงสองมาตราเท่านั้น กล่าวคือ มาตรา ๓ วรรคสอง ซึ่งอยู่ในหมวด ๑ บททั่วไป และมาตรา ๒๖ ซึ่งอยู่ในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ จึงควรบัญญัติความเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักนิติธรรมไว้ในหมวดอื่น ๆ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ด้วย เช่น หมวด ๗ รัฐสภา และหรือ หมวด ๑๐ ศาล เป็นต้น

๒. แม้ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย จะได้บัญญัติความเกี่ยวกับการรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล รวมทั้งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ในมาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ แล้วก็ตาม แต่เนื่องจากหลักการดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่ง จึงควรเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล รวมทั้งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ในหมวด ๑ บททั่วไปของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ด้วย

นายกิตติ กิตติโชควัฒนา

เมื่อพิจารณาถึงกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่ามีคดีค้างพิจารณาอยู่ในศาลเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ดังนั้น ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) จึงควรให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าว โดยกำหนดให้มีมาตรการหรือกลไกต่าง ๆ ที่จะทำให้ขั้นตอนการไต่สวนคดี การพิจารณาและพิพากษาคดี รวมถึงการดำเนินงานต่าง ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นางพรพันธุ์ บุญรัตพันธุ์

๑. ประเด็นเกี่ยวกับคำจำกัดความในมาตรา ๕๑

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) มาตรา ๕๑ ได้บัญญัติว่า “รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุด” จากบทบัญญัติดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเป็นการบัญญัติความไว้อย่างสั้นและกระชับ แต่การบัญญัติความในลักษณะดังกล่าว อาจทำให้เกิดปัญหา

ในการใช้และการตีความกฎหมายได้ ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปรับใช้บทบัญญัติดังกล่าวต่อไป จึงขอเสนอ ดังนี้

๑) ควรให้คำว่า “บริการสาธารณสุข” มีความหมายครอบคลุมถึงการบริการเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การคัดกรองโรค การรักษาโรค การฟื้นฟูสมรรถภาพ รวมถึงการคุ้มครองผู้บริโภค ด้านสุขภาพด้วย

๒) ควรให้คำว่า “มีประสิทธิภาพ” หมายความว่า การให้บริการสาธารณสุขสามารถช่วยเยียวยา และรักษาโรค สามารถแก้ไขปัญหาสุขภาพของประชาชนได้เป็นอย่างดี รวมทั้งประชาชนได้รับการบริการที่ดี และคุ้มค่ากับเงินที่ได้จ่ายไป

๓) ควรให้คำว่า “คุณภาพได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง” หมายความว่า การที่ประชาชนทุกคน ได้รับการบริการสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานสากลและเท่าเทียมกัน รวมทั้งสามารถเข้าถึงการบริการสาธารณสุข ได้ตลอดเวลา เมื่อมีความจำเป็น

๒. แนวนโยบายการจัดระบบเศรษฐกิจของรัฐ ตามมาตรา ๗๑

ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) มาตรา ๗๑ ได้บัญญัติให้ “รัฐพึงจัดระบบเศรษฐกิจให้ประชาชน มีโอกาสได้รับประโยชน์จากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมกันอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืน...” เมื่อพิจารณาบทบัญญัติดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่าเป็นกรณีที่น่ามุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้คำนึงถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น รัฐจึงควรมีนโยบายหรือมาตรการทางการคลังที่เป็นการกระจายรายได้ให้แก่ประชาชน เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจในสังคมไทยด้วย

นายขวัญชัย ดวงสถาพร

๑. ความสอดคล้องของถ้อยคำที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน ๓ มาตรา คือ มาตรา ๔๗ มาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๔ ดังนี้

- มาตรา ๔๗ บุคคลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๘) ร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์ และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

- มาตรา ๕๓ รัฐต้องอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหาร จัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน...

- มาตรา ๕๔ การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการถ้าการนั้นอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อความสงบสุข วิถีชีวิตหรือสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน หรือสิ่งแวดล้อม...

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง รัฐต้องระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด และต้องดำเนินการให้มีการเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและโดยไม่ชักช้า

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติทั้งสามมาตราแล้ว จะเห็นได้ว่า มีการใช้ถ้อยคำที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างหลากหลายและขาดความสอดคล้องกัน เช่น คำว่า “ทรัพยากรธรรมชาติ”

“สิ่งแวดล้อม” และ “ความหลากหลายทางชีวภาพ” ทั้ง ๆ ที่ในแต่ละมาตราน่าจะมีความมุ่งหมายเป็นอย่างเดียวกัน จึงอาจก่อให้เกิดปัญหาการใช้และการตีความกฎหมายได้ในอนาคต ประกอบกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังได้บัญญัติถ้อยคำที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แตกต่างไปจากบทบัญญัติของร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ โดยใช้คำว่า “ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” ดังนั้น เพื่อให้บทบัญญัติแต่ละมาตราในร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) มีความสอดคล้องตรงกันอันจะเป็นประโยชน์ในการบังคับใช้กฎหมายต่อไป จึงควรบัญญัติโดยใช้คำว่า “ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ” ในทุกมาตราที่มีความเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรืออาจนำถ้อยคำในมาตรา ๒๘ (๖) ของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ เสนอสภาปฏิรูปแห่งชาติ ที่ใช้คำว่า “ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” มาบัญญัติไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ตามที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่าสมควรและเหมาะสม

๒. การบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

เนื่องจากการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทยที่ผ่านมา มีการมุ่งใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติจนเกินความจำเป็นและขาดความเหมาะสม โดยไม่ได้คำนึงถึงการใช้อย่างคุ้มค่ากับการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเกิดประโยชน์สูงสุดอย่างยั่งยืน และยังเป็นภาระระดับมาตรฐานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้ดีขึ้นกว่าเดิม จึงควรเพิ่มเติม คำว่า “สมดุล” ไว้ในมาตรา ๕๓ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) โดยมีความเป็นดังนี้

“มาตรา ๕๓ รัฐต้องอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหาร จัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพให้เกิดประโยชน์อย่าง สมดุล และยั่งยืน...”

หรืออาจนำความในมาตรา ๙๑ วรรคสาม ของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับเสนอสภาปฏิรูปแห่งชาติ ซึ่งบัญญัติว่า “รัฐต้องอนุรักษ์ สงวน และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ โดยจัดให้มีแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ป่าไม้ ทะเล ความหลากหลายทางชีวภาพ และทรัพยากรธรรมชาติอื่น และดำเนินการตามแผนดังกล่าวอย่างเป็นระบบ ยั่งยืน และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยสอดคล้องกับหลักการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรม ภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น” มาบัญญัติไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ตามที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่าสมควรและเหมาะสม

๓. ความไม่ชัดเจนของมาตรา ๕๔ ในร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น)

๑) เนื่องจากมาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ไม่ได้มีการกำหนดขอบเขตการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ชัดเจนว่า ผลกระทบต่อความสงบสุข วิถีชีวิตหรือสุขภาพของประชาชนในระดับใดบ้างที่รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็น ซึ่งอาจเกิดปัญหาการตีความกฎหมายได้ ดังนั้น คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ควรกำหนดขอบเขตของการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

๒) มาตรา ๕๔ วรรคสอง ได้บัญญัติว่า “... รัฐต้องดำเนินการให้มีการเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและโดยไม่ชักช้า” จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ยังขาดสาระสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการเยียวยาหรือฟื้นฟูในกรณีที่มีผลกระทบที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งอาจเสื่อมโทรมหรือเสียหายจากการที่รัฐเป็นผู้ดำเนินการหรือรัฐอนุญาตให้ผู้อื่นดำเนินการ ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนและครบถ้วนสมบูรณ์ จึงควรเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดให้มีมาตรการต่าง ๆ ในการเยียวยาหรือฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง รวมทั้งจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเยียวยาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ด้วย

นางรวีวรรณ ภูริเดช

๑. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพของรัฐท้องถิ่น และ บุคคลและชุมชน

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้ง การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐท้องถิ่น และ บุคคลและชุมชนในการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง โดยปรากฏบทบัญญัติที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในหลายมาตรา ซึ่งสำหรับด้านการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ได้บัญญัติไว้ในสามมาตรา ได้แก่ การดำเนินการระดับรัฐ บัญญัติไว้ใน หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ มาตรา ๕๓ การดำเนินการระดับท้องถิ่น บัญญัติไว้ใน หมวด ๑๔ การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา ๒๔๗ และการดำเนินการระดับบุคคลและชุมชน บัญญัติไว้ใน หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา ๔๓ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากรายละเอียดของบทบัญญัติดังกล่าว จะพบว่า บทบัญญัติบางมาตรามีเนื้อหายังไม่สมบูรณ์และชัดเจนเพียงพอ อันอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการดำเนินการได้

ดังนั้น เพื่อให้บทบัญญัติเกี่ยวกับประเด็นทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนมีความสมบูรณ์และชัดเจน รวมทั้ง มีความเป็นระบบและสอดคล้องกันมากยิ่งขึ้นในทุกด้าน จึงขอเสนอแนะให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ พิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำในมาตรา ๒๔๗ และมาตรา ๔๓ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ดังต่อไปนี้

๑) มาตรา ๒๔๗ การดำเนินการระดับท้องถิ่น สมควรพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติให้มีความชัดเจนเกี่ยวกับหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการคุ้มครองดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ โดยบัญญัติเพิ่มเติมว่า

“...ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการคุ้มครองดูแล บำรุงรักษา ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ ...”

๒) มาตรา ๔๓ การดำเนินการระดับบุคคลและชุมชน สมควรพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมสิทธิในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ ให้แก่บุคคลและชุมชนด้วย โดยบัญญัติความเพิ่มเติมว่า

“มาตรา ๔๓ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิดำเนินการหรือร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐ ... รวมถึง สิทธิในการดูแล บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ”

๒. การผังเมืองและการใช้ประโยชน์จากพื้นที่

การพัฒนาประเทศทางเศรษฐกิจจะเกิดความยั่งยืนได้อย่างแท้จริง การดำเนินการจะต้องให้ความสำคัญกับประเด็นสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วย ซึ่งในปัจจุบัน ประเทศไทยได้มุ่งเน้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจในหลายด้าน รวมทั้ง ด้านการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยในเขตพื้นที่ดังกล่าวจะมีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่อย่างแตกต่างและหลากหลาย ทำให้เกิดการทับซ้อนกันของการใช้ประโยชน์ประเภทต่าง ๆ อาทิ เขตที่อยู่อาศัย เขตพาณิชย์ เขตอุตสาหกรรม และเขตอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้ เพื่อให้การพัฒนาทางเศรษฐกิจของไทยมีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและเกิดประโยชน์ที่ยั่งยืนแก่ประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริง ภาครัฐจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการวางแผนจัดทำผังเมืองและการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเหมาะสมเกี่ยวกับประเภทการใช้ประโยชน์ รวมทั้งควรมีการกำหนดพื้นที่กันชน (buffer zone) ระหว่างพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์แตกต่างกันด้วย

ดังนั้น จึงขอเสนอแนะให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาบัญญัติให้การผังเมืองและการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ เป็นแนวนโยบายแห่งรัฐ โดยกำหนดไว้ในหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น)

พลเอก ชูศิลป์ คุณาไทย

๑. การเสริมสร้างความรอบรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องและเหมาะสมในด้านสาธารณสุขให้แก่ประชาชน
ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) ได้ให้ความสำคัญกับการจัดบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพอย่างทั่วถึง รวมทั้ง การส่งเสริมและเสริมสร้างสุขภาวะที่ดีให้แก่ประชาชน ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติในหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ มาตรา ๕๑ ซึ่งบัญญัติให้รัฐมีหน้าที่ “... ต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง” และบทบัญญัติในหมวด ๖ นโยบายแห่งรัฐ มาตรา ๖๘ ซึ่งบัญญัติให้รัฐพึงดำเนินการ “... ส่งเสริมและพัฒนาการเสริมสร้างสุขภาพเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่แข็งแรงและมีจิตใจเข้มแข็ง...” แต่การดำเนินการด้านสาธารณสุขจะสามารถประสบผลสัมฤทธิ์ได้อย่างแท้จริง ประชาชนทุกกลุ่มวัยจะต้องมีความรอบรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับการสาธารณสุขที่ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อที่จะสามารถดูแลและป้องกันตนเอง ครอบครัวและชุมชนจากโรคและปัญหาด้านสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็น “การติดต่อทางปัญญาให้แก่ประชาชน” รวมทั้ง ช่วยให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดีได้อย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาการดำเนินการด้านสาธารณสุขของประเทศไทยในปัจจุบัน พบว่า ยังคงขาดหน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้และความเข้าใจด้านสาธารณสุขให้แก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการด้านสาธารณสุขของประเทศไทยมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืนอย่างแท้จริง จึงขอเสนอแนะให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ พิจารณายกยติความเพิ่มเติมในมาตรา ๕๑ และบัญญัติความให้มีการปฏิรูปการสื่อสารสาธารณสุขในมาตรา ๒๖๙ ดังนี้

๑) มาตรา ๕๑ “รัฐต้องดำเนินการ ... เสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพที่ถูกต้องและเหมาะสมให้กับประชาชนทุกกลุ่มวัย ...”

๒) มาตรา ๒๖๙ “... ให้มีการปฏิรูปในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ด้วย

(..) เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในเรื่อง ... ให้มีการปฏิรูปการสื่อสารสุขภาพ เพื่อสุขภาพที่ดีของประชาชน ...”

๒. การให้ความคุ้มครองประชาชนในภาวะฉุกเฉินที่คุกคามต่อชีวิตและความพิการ

สิทธิของประชาชนที่จะร้องขอความช่วยเหลือและได้รับความคุ้มครองจากรัฐในภาวะฉุกเฉินที่คุกคามต่อชีวิตและความพิการ เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานประการหนึ่งตามหลักสิทธิมนุษยชน ด้วยเหตุนี้ รัฐจึงมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองประชาชนในกรณีดังกล่าว โดยจัดให้มีระบบการช่วยเหลือฉุกเฉินที่ได้มาตรฐานรวดเร็วและปลอดภัย นับตั้งแต่ขั้นตอนการรับแจ้งเหตุ การช่วยเหลือฉุกเฉินในที่เกิดเหตุ และการนำส่งโรงพยาบาล นอกจากนี้ การให้บริการทางการแพทย์ในภาวะฉุกเฉิน ยังเป็นหน้าที่ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ซึ่งรัฐจะต้องดำเนินการให้มีขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะสามารถเยียวยาความรุนแรงของอาการบาดเจ็บฉุกเฉินที่คุกคามต่อชีวิตและความพิการ และช่วยลดอัตราความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตหรือความพิการได้เป็นผลสำเร็จ อย่างไรก็ตาม การจัดระบบการช่วยเหลือฉุกเฉินดังกล่าว จะไม่สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ หากการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องขาดการมีส่วนร่วมของหน่วยงานส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากเป็นส่วนราชการที่ประจำในแต่ละพื้นที่ มีความใกล้ชิดและเชี่ยวชาญพื้นที่ รวมทั้ง มีความพร้อมด้านบุคลากรและงบประมาณ สามารถให้ความช่วยเหลือประชาชนในสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างทันท่วงที

ดังนั้น เพื่อให้ประชาชนได้รับความช่วยเหลือและได้รับความคุ้มครองในภาวะฉุกเฉินที่คุกคามต่อชีวิตและความพิการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ จึงขอเสนอแนะให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาดำเนินการดังนี้

๑) บัญญัติความเพิ่มเติมมาตราในหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการและบริหารจัดการในเรื่องระบบการช่วยเหลือฉุกเฉินฯ โดยบัญญัติว่า “รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับความคุ้มครองในภาวะฉุกเฉินที่คุกคามต่อชีวิตและความพิการ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการและบริหารจัดการระบบการช่วยเหลือฉุกเฉินในพื้นที่”

๒) บัญญัติความให้มีการปฏิรูประบบการแพทย์ฉุกเฉิน โดยกำหนดไว้ในมาตรา ๒๖๙ ดังนี้
“... ให้มีการปฏิรูปในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ด้วย

(..) เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในเรื่อง ... ให้มีการปฏิรูประบบการแพทย์ฉุกเฉิน ...”

พลอากาศเอก อีระภพ เสนะวงศ์

๑. สิทธิรับการรักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

เดิม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๙ สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐ มาตรา ๕๑ ได้บัญญัติรับรองสิทธิของประชาชน โดยเฉพาะผู้ยากไร้ ในอันที่จะได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย แต่ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) กลับมิได้กำหนดให้มีบทบัญญัติที่รับรองสิทธิดังกล่าวแต่ประการใด ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิของประชาชนในการรับบริการสาธารณสุขได้

ดังนั้น เพื่อป้องกันมิให้ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้น จึงขอเสนอแนะให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาทบทวนประเด็นสิทธิรับการรักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ด้วย อย่างไรก็ตาม หากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ประเด็นดังกล่าวสามารถระบุไว้ในเจตนารมณ์ของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช และมีผลให้รัฐดำเนินการในส่วนเกี่ยวข้อง โดยครอบคลุมถึงสิทธิรับการรักษาพยาบาลโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย อาจจะไม่ทบทวนเรื่องดังกล่าว ก็ได้

๒. การส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบสุขภาพและบริการสาธารณสุข

เดิม รัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติให้รัฐต้องดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบสุขภาพและบริการสาธารณสุข โดยปรากฏบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในหมวด ๕ แผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ ๔ แผนนโยบายด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม มาตรา ๘๐ ซึ่งบัญญัติว่า

“มาตรา ๘๐ รัฐต้องดำเนินการ ...

(๒) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบสุขภาพที่เน้นการเสริมสร้างสุขภาพอันนำไปสู่สุขภาพะที่ยั่งยืนของประชาชน รวมทั้งจัดและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานอย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ ...”

อย่างไรก็ตาม ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) กลับมิได้บัญญัติให้การส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบสุขภาพและบริการสาธารณสุข เป็นการดำเนินการที่รัฐต้องกระทำ เนื่องจากบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าว ได้รับการบัญญัติไว้ในหมวด ๖ แผนนโยบายแห่งรัฐ มาตรา ๖๘ วรรคแรก โดยบัญญัติว่า “รัฐพึง ... ส่งเสริมและพัฒนากการเสริมสุขภาพเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่แข็งแรงและมีจิตใจเข้มแข็ง ...” ซึ่งส่งผลให้รัฐสามารถพิจารณาดำเนินการได้ตามความเหมาะสม

ดังนั้น จึงขอเสนอแนะให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ พิจารณาทบทวนประเด็นการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบสุขภาพและบริการสาธารณสุขในร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) อย่างไรก็ตาม หากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า ประเด็นดังกล่าวสามารถระบุไว้ในเจตนารมณ์ของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช และมีผลให้รัฐดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ อาจจะไม่ทบทวนเรื่องดังกล่าว ก็ได้

๓. การส่งเสริมให้เอกชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสร้างเสริมสุขภาพและการจัดบริการสาธารณสุข

การส่งเสริมและพัฒนากการเสริมสร้างสุขภาพและการจัดบริการสาธารณสุข เป็นการดำเนินการที่มีความสำคัญ เนื่องจากการส่งเสริมดังกล่าวจะช่วยให้ประชาชนมีสุขภาพและอนามัยที่ดี อันจะทำให้ประเทศชาติ มีพลเมืองที่แข็งแรงและช่วยประหยัดงบประมาณแผ่นดินด้านการรักษาพยาบาลได้ด้วย แต่การส่งเสริม และพัฒนากการเสริมสร้างสุขภาพและการจัดบริการสาธารณสุขจะประสบผลสัมฤทธิ์ได้ ภาครัฐควรสนับสนุนให้ภาคเอกชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการดังกล่าว เพราะเอกชนและชุมชนมีความรู้และความเข้าใจ ในปัญหาสุขภาพและการบริการสาธารณสุขที่ตนมีความเกี่ยวข้อง จึงสามารถให้ข้อมูลและความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ สนับสนุนการดำเนินงานของภาครัฐได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ การส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพและการจัดบริการสาธารณสุข ยังเป็นการสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีบทบาท ในเรื่องดังกล่าวได้ดียิ่งขึ้น และเอื้อต่อนโยบายการผลักดันประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ (Medical Centre) ให้เป็นผลสำเร็จได้อีกด้วย

ดังนั้น จึงขอเสนอแนะให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ พิจารณายกบัญญัติให้ภาครัฐ ส่งเสริม ภาคเอกชนและชุมชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาด้านการเสริมสร้างสุขภาพและการจัดบริการสาธารณสุข

๔. การคุ้มครองตามกฎหมายแก่ผู้มีหน้าที่ให้บริการสาธารณสุขซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ

เดิม รัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวด ๕ แผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ ๔ แผนนโยบายด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม มาตรา ๘๐ (๒) ได้บัญญัติรับรอง

ความคุ้มครองตามกฎหมายแก่ผู้มีหน้าที่ให้บริการสาธารณสุขซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณ อย่างไรก็ตาม ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) กลับมิได้บัญญัติรับรองความคุ้มครองตามกฎหมายดังกล่าวแต่ประการใด ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบในหลายด้าน อาทิ บุคลากรทางการแพทย์ ไม่มีความมั่นใจในการให้บริการทางการแพทย์ เนื่องจากเกรงกลัวจะถูกฟ้องร้องหรือถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย หรือ บุคลากรทางการแพทย์อาจเพิ่มเติมขั้นตอนการตรวจรักษาให้มากยิ่งขึ้นจนเกินความจำเป็น เพื่อให้ได้ผลการตรวจรักษาที่ชัดเจนและสามารถใช้เป็นหลักฐานในด้านต่าง ๆ ได้ต่อไป ซึ่งจะทำให้ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการบริการสาธารณสุขมีจำนวนมากเกินสมควร เป็นต้น

ดังนั้น เพื่อเป็นหลักประกันให้บุคลากรทางการแพทย์มีความมั่นใจในการให้บริการทางการแพทย์ และสามารถให้บริการได้อย่างเต็มความสามารถ โดยมีต้องกังวลกับผลกระทบทางกฎหมาย จึงขอเสนอแนะให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ พิจารณายกยัติรับรองความคุ้มครองตามกฎหมายแก่ผู้มีหน้าที่ให้บริการสาธารณสุขซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ ไว้ในร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ด้วย

พลโท กมล สุภาพ

การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยนับเป็นภูมิปัญญาสำคัญของประเทศ หากทว่านับตั้งแต่ปี พุทธศักราช ๒๕๖๖ เป็นต้นมา การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยกลับถูกละเลย ไม่ได้การรับการสนับสนุนจากภาครัฐ เนื่องจากนโยบายการบริหารประเทศมุ่งเน้นการพัฒนาองค์ความรู้และบุคลากรด้านการแพทย์แผนตะวันตกเป็นหลัก ทำให้การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยอยู่ในภาวะวิกฤติและเสี่ยงต่อการสูญหาย ด้วยเหตุนี้ การที่ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ มาตรา ๕๑ บัญญัติให้รัฐมีหน้าที่ต้องดำเนินการ “ ... ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทย ...” จึงนับเป็นคุณูปการที่สำคัญอย่างยิ่งต่อแวดวงการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทย

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทย สามารถดำเนินการได้อย่างครบถ้วนและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น จึงขอเสนอแนะให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ พิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๕๑ ดังนี้

“มาตรา ๕๑ รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุข ซึ่งรวมถึงการควบคุมป้องกันโรค การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ ที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง และได้รับสิทธิประโยชน์ขั้นพื้นฐานที่จำเป็นอย่างเท่าเทียม ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทยและส่งเสริมสมุนไพรไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุด”

นอกจากนี้ การส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทย ให้สามารถบรรลุผลสำเร็จได้อย่างแท้จริง ควรจะกำหนดยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ด้วย ทั้งด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ด้านการระดมสมองและผนึกกำลังของทุกภาคส่วน และด้านการจัดตั้งหน่วยงานกลางที่มีอำนาจหน้าที่บริหารจัดการเพื่อการพัฒนา ดังนั้น จึงเป็นการสมควรที่จะพิจารณากำหนดให้มียุทธศาสตร์ในเรื่องดังกล่าว โดยมีรายละเอียดดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่หนึ่ง ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพแพทย์ พยาบาล บุคลากรทางการแพทย์ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง เกษตรกรที่เพาะปลูกสมุนไพรไทย ทั้งทางดิ่งและทางระดับ ให้มีความเชี่ยวชาญลึกซึ้ง

ยุทธศาสตร์ที่สอง ยุทธศาสตร์การผนึกกำลังทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน โดยมีเป้าหมายพัฒนาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยให้มุ่งสู่ความเป็นเลิศ และเป็นแนวทางเดียวกัน

ยุทธศาสตร์ที่สาม ยุทธศาสตร์การจัดตั้งหน่วยงานกลาง เพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการและพัฒนา
ด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยให้มีเอกภาพ

การดำเนินการที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาภูมิปัญญาด้านการแพทย์
แผนไทยและสมุนไพรไทย คือ การยกย่องเชิดชูผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านการแพทย์แผนไทย
และสมุนไพรไทยในระดับท้องถิ่น หรือ ปราชญ์ชาวบ้าน ให้เป็นที่รู้จัก ทั้งในระดับประเทศและระดับโลก
เพื่อให้ปราชญ์ท้องถิ่นดังกล่าวมีเกียรติและศักดิ์ศรี รวมทั้ง มีขวัญกำลังใจในการสืบสานและพัฒนาภูมิปัญญา
ด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยต่อไป ซึ่งอาจช่วยให้การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยได้รับการยอมรับ
ในระดับสากล สามารถพัฒนาเป็นธุรกิจ ก่อให้เกิดรายได้แก่คนไทยและประเทศไทยได้ ดังนั้น จึงสมควร
กำหนดให้มีการยกย่องเชิดชูปราชญ์ท้องถิ่น ผู้มีภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทย
ในลักษณะเดียวกับการยกย่องเชิดชูผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญในแวดวงศิลปะให้เป็นศิลปินแห่งชาติ

พลอากาศตรี เฉลิมชัย เครืองาม

๑. การจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมตามร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
(ร่างเบื้องต้น) มาตรา ๒๖๕

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) ได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง
กับการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและรัฐมนตรี รวมทั้ง ผู้ดำรงตำแหน่งในศาลรัฐธรรมนูญ
และองค์กรอิสระ ตลอดจน ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ
และองค์กรอิสระ โดยบัญญัติให้การปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมเป็นคุณสมบัติประการหนึ่งในการดำรง
สมาชิกภาพหรือการดำรงตำแหน่งของบุคคลดังกล่าว ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติมาตราต่าง ๆ ในร่างรัฐธรรมนูญฯ
(ร่างเบื้องต้น) อาทิ มาตรา ๙๖ บัญญัติให้

“สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ ...

(๑๒) ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง” หรือ

มาตรา ๑๙๗ บัญญัติให้ “ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑๐) มีพฤติการณ์อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง”

นอกจากนี้ ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ยังได้บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระมีหน้าที่ร่วมกัน
กำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมขึ้น เพื่อใช้บังคับแก่ สมาชิกวุฒิสภาและรัฐมนตรี รวมทั้ง ผู้ดำรงตำแหน่ง
ในศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ ตลอดจน ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการ
ของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระด้วย ตามความในหมวด ๑๒ องค์กรอิสระ ส่วนที่ ๑ บททั่วไป มาตรา ๒๑๕
วรรคหนึ่งและวรรคสอง ดังนี้

“มาตรา ๒๑๕ ให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม
ขึ้นใช้บังคับแก่ผู้ดำรงตำแหน่งในศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ รวมทั้ง ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และ
หัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ ...

ในการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง ... ให้ใช้บังคับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีด้วย ...”

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากมาตรา ๒๖๕ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) อันเป็นบทบัญญัติ
ว่าด้วยระยะเวลาในการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรม จะพบว่า บทบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติให้
“...ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระดำเนินการให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมตามมาตรา ๒๑๕ ภายในหนึ่งปี

นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ...” ซึ่งทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ดำเนินการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรม ภายหลังจากที่ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช มีผลใช้บังคับแล้ว แต่การบัญญัติความในลักษณะนี้ อาจก่อให้เกิดข้อครหาได้ว่า ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) เปิดโอกาสให้กลุ่มคนจำนวนหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พิจารณาเพิ่มเติมสาระสำคัญในรัฐธรรมนูญได้ตามความเหมาะสม อันอาจนำไปสู่วิกฤตการณ์ทางการเมือง โดยมีที่มาจากประเด็นมาตรฐานทางจริยธรรม

ดังนั้น เพื่อป้องกันมิให้เกิดข้อครหาและปัญหาดังกล่าว จึงขอเสนอแนะให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้พิจารณากำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมตามมาตรา ๒๑๕ แห่งร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) โดยแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๖๕ พร้อมทั้งระบุให้ชัดเจนว่า มาตรฐานทางจริยธรรม ได้แก่ การกระทำประเภทใด และการกระทำประเภทใดจะต้องละเว้น พร้อมทั้ง พิจารณาจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมให้แล้วเสร็จ ก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช นอกจากนี้ สมควรพิจารณาบัญญัติความให้ประเด็นจริยธรรมเป็นบทบัญญัติเฉพาะอีกหมวดหนึ่งในร่างรัฐธรรมนูญฯ คือ หมวดว่าด้วยจริยธรรม

๒. การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับเบื้องต้น) มาตรา ๑๐๒ บัญญัติให้ “วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสองร้อยคน ซึ่งมาจากการเลือกกันเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะ หรือประโยชน์ร่วมกัน หรือทำงานหรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายของสังคม” ด้วยเหตุนี้ โดยนัยแห่งบทบัญญัติมาตรา ๑๐๒ สมาชิกวุฒิสภาจึงมีที่มาจากการเลือกตั้งทางอ้อม ซึ่งนับเป็นวิธีการที่เหมาะสม เพราะสมาชิกวุฒิสภาไม่สมควรมาจากการสรรหาทั้งหมด อย่างไรก็ตาม แม้ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) จะมีได้บัญญัติให้ใช้วิธีการสรรหาบุคคลเพื่อเป็นสมาชิกวุฒิสภา อันแตกต่างจากรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช ๒๕๕๐ แต่วิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาโดยการสรรหา ก็มีด้านดีด้วยเช่นกัน เนื่องจากเป็นวิธีการที่สามารถสรรหาบุคคลที่มีความรอบรู้ มีความเชี่ยวชาญและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ รวมทั้ง มีความพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริง

ดังนั้น จึงขอเสนอแนะให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ พิจารณาทบทวนบทบัญญัติว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาในร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) โดยพิจารณาใช้วิธีการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา แต่อาจปรับเพิ่มจำนวนกรรมการในคณะกรรมการที่ทำหน้าที่สรรหาให้มีมากขึ้น โดยคณะกรรมการดังกล่าว อาจประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการยอมรับอย่างยิ่งจากองค์กรต่าง ๆ เช่น ประธานศาลและประธานองค์กรอิสระต่าง ๆ รวมทั้ง อดีตนายกรัฐมนตรีน เป็นต้น

พลตำรวจตรี พิสิทธิ์ เปาอินทร์

๑. การตรวจข่าวสารหรือข้อความใด ๆ ที่ผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชนจัดทำขึ้น ก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือสื่อใด ๆ

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา ๓๕ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการรับรองเสรีภาพของผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชนในการเสนอข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ โดยมาตรา ๓๕ วรรคสาม ได้บัญญัติว่า

“การให้นำข่าวสารหรือข้อความใด ๆ ที่ผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชนจัดทำขึ้น ไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือสื่อใด ๆ จะกระทำมิได้ ...”

อย่างไรก็ตาม ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) มาตรา ๓๕ วรรคสาม ได้บัญญัติข้อยกเว้นเกี่ยวกับการตรวจข่าวสารหรือข้อความใด ๆ ไว้ด้วย กล่าวคือ กรณีที่ประเทศอยู่ในระหว่างภาวะสงคราม

การตรวจข่าวสารหรือข้อความใด ๆ จะสามารถกระทำได้ เพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงของรัฐ แต่ถึงกระนั้นก็ตาม เนื่องจากในทางปฏิบัติ ยังมีภาวะความขัดแย้งที่ไม่มีลักษณะเป็นสงคราม แต่มีความรุนแรง สามารถสร้างความแตกแยกและก่อให้เกิดความไม่สงบ อันมีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศได้เช่นเดียวกัน ซึ่งในช่วงที่ผ่านมา กฎหมายไทย อาทิ กฎอัยการศึก ได้รับรองภาวะความขัดแย้งในลักษณะดังกล่าว ในฐานะที่เป็นข้อยกเว้นให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบข่าวสารหรือข้อความใด ๆ ที่ผู้ประกอบอาชีพสื่อสารมวลชน จัดทำขึ้นได้ ด้วยเหตุนี้ หากร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) บัญญัติข้อยกเว้นให้เจ้าหน้าที่สามารถตรวจสอบ ข่าวสารและข้อความใด ๆ ได้เฉพาะในกรณีประเทศอยู่ในภาวะสงครามเท่านั้น จะส่งผลให้กฎหมายฉบับอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและมีผลใช้บังคับในปัจจุบัน ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความครบถ้วนและสมบูรณ์ รวมทั้ง ช่วยให้ผู้เจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งมีผลใช้บังคับในปัจจุบันได้ต่อไป จึงขอเสนอแนะให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ พิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๕ วรรคสามแห่งร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) โดยเพิ่มเติมความดังนี้

“มาตรา ๓๕ ...

...การให้นำข่าวสารหรือข้อความใด ๆ ที่ผู้ประกอบอาชีพสื่อสารมวลชนจัดทำขึ้น ไปให้ผู้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณา ... จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม การจลาจล สภาวะฉุกเฉินอย่างยิ่งที่เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของประเทศ โดยจะต้องอาศัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อการนั้น”

๒. การปฏิรูปตำรวจ

ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) บทเฉพาะกาล มาตรา ๒๖๘ บัญญัติให้รัฐดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับตำรวจในสองประการ คือ ประการที่หนึ่ง หน้าที่ อำนาจและภารกิจของตำรวจ และประการที่สอง การบริหารงานบุคคลของข้าราชการตำรวจ โดยการดำเนินการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้รัฐสามารถดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายและบังคับใช้กฎหมายได้อย่างเคร่งครัด ตามความในหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ มาตรา ๔๙ และสามารถจัดระบบบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ ตามความในหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา ๖๔ ซึ่งการที่ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) มีบทบัญญัติว่าด้วยการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับตำรวจไว้เป็นการเฉพาะ นับเป็นข้อดีอย่างยิ่ง เนื่องจากจะทำให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินการดังกล่าว อย่างไรก็ตาม โดยเหตุที่มาตรา ๖๔ บัญญัติให้ “รัฐพึงจัดระบบบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้าน ให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ ...” และกระบวนการยุติธรรมมีขอบเขตครอบคลุมถึงอัยการ ศาล และทนายความด้วย การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องจึงสมควรดำเนินการกับทุกองค์กร เพื่อให้เกิดความสอดคล้องและสามารถขับเคลื่อนการปฏิรูปไปได้พร้อมกันทั้งระบบ

ดังนั้น จึงขอเสนอแนะให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญฯ พิจารณาทบทวนบทบัญญัติว่าด้วยการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายตามความในมาตรา ๒๖๘ โดยให้ครอบคลุมทุกองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม

นายเพิ่มพงษ์ เชาวลิท

รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศที่มีลักษณะเป็นการจัดความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรต่าง ๆ รวมทั้งจัดสรรและถ่วงดุลอำนาจของแต่ละองค์กร ซึ่งการร่างรัฐธรรมนูญแต่ละครั้งในอดีตพบว่า จะกระทำเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นและให้สอดคล้องกับบริบททางการเมืองในขณะนั้น หากพิจารณาเนื้อหารัฐธรรมนูญของประเทศไทยที่ผ่านมา และร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ... (ร่างเบื้องต้น) ซึ่งมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. หลักการเกี่ยวกับหน้าที่ สิทธิเสรีภาพ แนวนโยบายแห่งรัฐ หน้าที่แห่งรัฐ

๑) มาตรา ๖๘ ของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ... (ร่างเบื้องต้น) กำหนดให้รัฐพึงเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวเป็นหลัก แต่ในข้อเท็จจริงการพัฒนาชุมชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ แต่ไม่ได้บัญญัติประเด็นการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนไว้

๒) มาตรา ๗๒ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) กำหนดให้รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินและงานของรัฐอย่างอื่น รวมทั้งการให้บริการประชาชนโดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี แต่ไม่มีความชัดเจนในประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการกระจายอำนาจหรือการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. การทบทวนวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และนายกรัฐมนตรี

ควรกำหนดให้มีการทบทวนและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการเข้าสู่อำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และนายกรัฐมนตรีตามร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ภายหลังมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญไปแล้วระยะหนึ่ง เพื่อแก้ไขปัญหาการบิดเบือนกระบวนการเลือกตั้งที่ไม่เป็นไปตามหลักการประชาธิปไตย

๓. หลักการถ่วงดุลการใช้อำนาจ

๑) คณะกรรมการในองค์กรอิสระมักได้รับการสรรหาจากกลุ่มนักกฎหมายหรือบุคลากรจากฝ่ายตุลาการเป็นส่วนใหญ่ ทำให้มีข้อสังเกตว่า ฝ่ายตุลาการอาจมีบทบาทในด้านการเมืองมากเกินไป จนอาจทำลายระบบการตรวจสอบและการถ่วงดุลอำนาจ ๓ ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ

๒) การห้ามมิให้รัฐให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่ออุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่น รวมทั้งกรณีหน่วยงานรัฐที่ใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินให้สื่อมวลชนเพื่อการใด ๆ ต้องเปิดเผยรายละเอียดให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและประกาศให้ประชาชนทราบตามมาตรา ๓๕ ถือเป็นประเด็นปลีกย่อยที่ไม่ควรบัญญัติไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) นอกจากนี้ การใช้จ่ายเงินงบประมาณของรัฐมีการตรวจสอบโดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินอยู่แล้ว

๔. มาตรฐานจริยธรรม

การกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมแก่ผู้ดำรงตำแหน่งในศาลรัฐธรรมนูญ องค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รวมทั้งหัวหน้าหน่วยงานธุรการขององค์กรดังกล่าว ตามมาตรา ๒๑๕ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) จะต้องมีความชัดเจนเกี่ยวกับความครอบคลุมของมาตรฐานจริยธรรมและลักษณะการฝ่าฝืนที่มีความร้ายแรง เพื่อป้องกันปัญหาการตีความ นอกจากนี้ การทำให้บุคคลมีมาตรฐานจริยธรรมซึ่งเป็นจิตวิญญาณของประชาธิปไตยนั้น ไม่สามารถใช้กรอบกฎหมายบังคับได้ แต่จำเป็นต้องสร้างจิตสำนึกของบุคคลให้ยอมรับและปฏิบัติตาม เช่น รัฐมนตรีในต่างประเทศ เมื่อกระทำผิด แม้เป็นการขัดต่อหลักจริยธรรมของสังคม ซึ่งไม่เป็นความผิดตามกฎหมาย นักการเมืองก็จะมีจิตสำนึก และแสดงความรับผิดชอบโดยการลาออก ทั้งที่ยังไม่เข้าสู่กระบวนการตามกฎหมายก็ตาม เป็นต้น

๕. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ควรกำหนดให้ทุกภาคส่วนของสังคมไทยมีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากที่สุด เพื่อเป็นการพิทักษ์ผลประโยชน์ของกลุ่มต่าง ๆ

๖. เรื่องอื่น ๆ ที่ควรปรากฏไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น)

- ๑) ควรให้การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญสามารถกระทำได้ไม่ยากเกินไป และเมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญไปแล้วระยะหนึ่งก็ควรมีการทบทวนและปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับบริบทหรือสถานการณ์การเมืองในขณะนั้น เพื่อป้องกันการทำรัฐประหารและยกเลิกรัฐธรรมนูญ
- ๒) ควรกำหนดกลไกและช่องทางในการปฏิรูปด้านต่าง ๆ ให้มีความชัดเจน เพื่อเป็นหลักประกันว่าจะสามารถขับเคลื่อนการปฏิรูปไปสู่เป้าหมายได้
- ๓) แนวทางการร่างรัฐธรรมนูญควรยึดหลักการ มีเหตุผลและการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นสำคัญ เพื่อให้รัฐธรรมนูญเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะให้ประเทศไทยสามารถผ่านพ้นวิกฤติที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

นางประภา เทตระกุล ศรีนวนันต์

รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดและเป็นหลักประกันว่ารัฐต้องให้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้กำหนดให้รัฐต้องให้เสรีภาพแก่ประชาชนในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น รวมทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดว่ารัฐต้องให้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนและสื่อมวลชน ดังนั้น เพื่อให้ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) มีบทบัญญัติในการคุ้มครองเสรีภาพบุคคลและสื่อมวลชนที่ครบถ้วนและสมบูรณ์ จึงขอปรับปรุง แก้ไข ยกเลิก และเพิ่มความเกี่ยวกับเสรีภาพของสื่อมวลชน ดังนี้

๑. ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓๔ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น

การจำกัดเสรีภาพดังที่กล่าวตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะ เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจ หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันมิให้เกิดความแตกแยกทางเชื้อชาติ ศาสนา หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน

เสรีภาพทางวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่ที่รัฐใช้เสรีภาพนั้นต้องเท่าที่ไม่เป็นโทษต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทย หรือขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน”

๒. ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓๕ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๕ บุคคลซึ่งประสงค์ขอส่งข้อสงสัยหรือข้อพิพาทในทางศาสนา ข้อพิพาท หรือข้อพิพาทอื่นใดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในการประกอบวิชาชีพตามจริยธรรม เพื่อประโยชน์สาธารณะในการรับรองข้อมูลข่าวสารของประชาชนอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และรอบด้าน รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อสังคมย่อมได้รับความคุ้มครอง

การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลดทอนเสรีภาพตามวรรคหนึ่งมาตรานี้ จะกระทำมิได้

การห้ามสื่อมวลชนเสนอข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นทั้งหมดหรือบางส่วน หรือการแทรกแซงด้วยวิธีการใด ๆ เพื่อลดทอนเสรีภาพตามมาตรานี้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ

แห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง ข้อมูลส่วนบุคคล สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

การให้นำข่าวสารหรือสื่อมวลชนใด ๆ บทความที่ผู้ประสงค์จะเผยแพร่สื่อมวลชนจัดทำขึ้นไปให้เจ้าหน้าที่ ตรวจสอบนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือสื่อใด ๆ สื่อมวลชนจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามและจำเป็นต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ตราไว้ตามวรรคสาม

เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนซึ่งต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย และบุคคลไม่อาจเป็น เจ้าของกิจการสื่อมวลชนหรือผู้ถือหุ้นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมหลายกิจการในลักษณะที่อาจจะมีผล ต่อการครอบงำหรือผูกขาดการนำเสนอข้อมูลข่าวสารหรือความคิดเห็นต่อสังคม หรือมีผลเป็นการขัดขวาง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารใด ๆ หรือปิดกั้นการได้รับข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายของประชาชน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมาย บัญญัติ

ถ้ารัฐจะให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นหรือสิทธิประโยชน์อื่นใด เพื่ออุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์ หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชน รัฐจะกระทำมิได้ หน่วยงานของรัฐที่ใช้ค่าโฆษณาหรือทรัพย์สินให้สื่อมวลชน ไม่ควรให้ประโยชน์ในทางประโยชน์แก่ประชาชนหรือสื่อมวลชนอื่นใดในทางอันถึงแก่ ให้สื่อมวลชน ให้ได้ผลประโยชน์แก่ประชาชนในทางอันถึงแก่ และให้ประชาชน การซื้อหรือบริการอื่นจากสื่อมวลชนโดยรัฐ จะกระทำมิได้แต่เฉพาะโดยอาศัยอำนาจตามบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่กำหนดขึ้นเพื่อการนั้น โดยให้เปิดเผยการจัดสรรงบประมาณให้แก่ละรายด้วย

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการสื่อมวลชนมิได้ ไม่ว่าในนาม ของตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทน หรือจะดำเนินการโดยวิธีการอื่นไม่ว่าโดยทางตรง หรือทางอ้อมที่จะทำให้การบริหารกิจการดังกล่าวได้ทำนองเดียวกันกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้น กิจการดังกล่าว”

เจ้าพนักงานของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพต่างจากรัฐแต่ต้องปฏิบัติหน้าที่ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และหน้าที่ของหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่

๓. ควรเพิ่มความเป็นมาตรา ๓๕/๑ ในร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ดังนี้

“มาตรา ๓๕/๑ พนักงานหรือลูกจ้างเอกชนซึ่งประกอบกิจการสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพ ในการเสนอข้อมูลข่าวสารและความคิดเห็นภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญ โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของรัฐ หรือเจ้าของกิจการนั้น แต่ต้องไม่ขัดต่อจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

ข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ สื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพเช่นเดียวกับพนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนตามวรรคหนึ่ง

การกระทำใด ๆ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเจ้าของกิจการ อันเป็นการขัดขวางหรือแทรกแซงการเสนอข้อมูลข่าวสารหรือความคิดเห็นในประเด็น สาธารณะของบุคคลตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้ถือว่าเป็นการจงใจใช้อำนาจโดยมิชอบและไม่มีผลใช้บังคับ เว้นแต่เป็นการกระทำเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายหรือจริยธรรมแห่งวิชาชีพ”

นายอโณทัย ฤทธิปัญญาวงศ์

๑. มาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ กำหนดให้ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) ต้องมีลักษณะสำคัญหลายประการ จึงขอตั้งข้อสังเกตในบางประเด็น ดังนี้

๑) มาตรา ๓๕ (๒) กำหนดให้การร่างรัฐธรรมนูญต้องยึดหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่เหมาะสมกับสภาพสังคมของไทย ถือว่าเป็นการกำหนดกรอบและข้อจำกัดในการยกร่างรัฐธรรมนูญต้องให้มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมไทย ดังนั้น คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาถึงบริบทและวิกฤตการณ์ทางการเมืองของประเทศไทยที่ผ่านมา เพื่อสร้างกลไกแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรืออาจจะเกิดขึ้นในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ให้สอดคล้องกับข้อจำกัดดังกล่าว

๒) มาตรา ๓๕ (๑๐) กำหนดกลไกที่จะผลักดันให้มีการปฏิรูปเรื่องสำคัญต่าง ๆ ให้มีความสมบูรณ์ ดังนั้น ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ต้องบัญญัติกลไกการปฏิรูปที่ชัดเจนไว้ในมาตรา ๒๖๙ หรืออาจมีการแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวโดยนำไปบัญญัติเป็นหมวดว่าด้วยการปฏิรูปได้ในอนาคต

๒. ประชาชนให้คำจำกัดความหรือเข้าใจความหมายของคำว่า “ประชาธิปไตย” ที่ไม่เหมือนกัน จึงทำให้มีแนวคิดและทัศนคติ รวมถึงการแสดงออกต่อสถานการณ์ใด ๆ ที่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงควรมีกลไกให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ตรงกันตามหลักประชาธิปไตยที่แท้จริง นอกจากนี้ การนำหลักการประชาธิปไตยไปใช้ในทุกเรื่องก็ไม่สามารถยืนยันได้ว่าจะเป็นแนวทางที่จะทำให้การนั้นประสบความสำเร็จ

นายอำพล จินดาวัฒนะ

๑. ความในมาตรา ๒๕ ของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) ซึ่งบัญญัติว่า “สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการนั้นได้ และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้น ไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น” นั้น จะเห็นว่า มีความแตกต่างกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ตลอดจนร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับเสนอสภาพปฏิรูปแห่งชาติ ได้มีการบัญญัติในเรื่องดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน แต่พบว่าร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) โดยเฉพาะในประเด็นการลดทอนสิทธิของประชาชนและชุมชนลงไปมาก หรือในเรื่องสิทธิในการริเริ่ม ในการจัดการ การร่วมกระบวนการในการตัดสินใจ รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐซึ่งควรต้องมีการบัญญัติไว้ให้ชัดเจนในร่างรัฐธรรมนูญนี้ด้วย

ดังนั้น จึงขอเสนอให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาทบทวนบทบัญญัติมาตราดังกล่าวในร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ด้วย เนื่องจากการบัญญัติลักษณะเช่นนี้อาจเป็นการริดรอนสิทธิของประชาชนและชุมชนได้

๒. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในมาตรา ๒๖ ของทั้งสองฉบับ ได้บัญญัติให้ “การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร

ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้” แต่ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) กลับไม่ปรากฏบทบัญญัติดังกล่าว

ดังนั้น จึงขอเสนอให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ พิจารณานำบทบัญญัติดังกล่าวมาบัญญัติไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ด้วยเช่นกัน

๓. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๖ และ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๖ มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการที่บุคคลซึ่งรวมตัวกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติและมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน แต่ปรากฏว่าร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) มาตรา ๔๓ ได้ตัดความตอนท้ายออกทั้งหมด เหลือเพียงคำว่า “บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิดำเนินการหรือร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐ ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูหรือส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ” นอกจากนี้ยังได้นำบทบัญญัติดังกล่าวไปบัญญัติไว้ในหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ มาตรา ๕๓ ซึ่งบัญญัติว่า “รัฐต้องอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการและใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าว ด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ดังนั้น เพื่อให้ประชาชนในชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการ บำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญควรที่จะพิจารณาบทวนเรื่องดังกล่าวในร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ด้วย

๔. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ได้บัญญัติว่า “การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพ สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพ สิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งให้องค์กรอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ หรือด้านสุขภาพให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว” ซึ่งพบว่า มีเพียงเนื้อหาบางส่วนที่นำไปบัญญัติไว้ในหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ มาตรา ๕๔ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ซึ่งบัญญัติว่า

“การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการถ้าการนั้นอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อความสงบสุข วิถีชีวิตหรือสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน หรือสิ่งแวดล้อม รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบการพิจารณา ด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง รัฐต้องระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด และต้องดำเนินการให้มีการเยียวยาความเดือดร้อน

หรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและไม่ชักช้า อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากรายละเอียดของบทบัญญัติดังกล่าว พบว่า บทบัญญัติดังกล่าวเนื้อหายังไม่ครบถ้วน สมบูรณ์และชัดเจนเพียงพอ อันอาจส่งผลกระทบต่อหลักประกันความมั่นคงและการป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ สุขภาพและสุขภาวะของประชาชนและชุมชนได้”

ดังนั้น จึงขอเสนอให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ พิจารณาบัญญัติสิทธิชุมชน และการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ในร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) เพื่อให้เกิดความชัดเจน เช่นเดียวกับที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ด้วย

๕. มาตรา ๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า “รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนา เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ”

นอกจากนี้ มาตรา ๘๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังได้บัญญัติว่า “รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนา เศรษฐกิจ และสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

(๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมืองการวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ

(๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบของกรรมาธิการวิสามัญหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น

(๔) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็น และเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่

(๕) ส่งเสริมและให้การศึกษแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

การมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรานี้ต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน”

อย่างไรก็ตาม ทั้งสองมาตราเป็นแนวนโยบายของรัฐที่สำคัญ เมื่อกำหนดให้รัฐมีอำนาจเป็นศูนย์กลางในการบริหารจัดการ ควรจะต้องกำหนดให้รัฐส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการที่จะกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนา รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ปรากฏว่าร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) กลับไม่ปรากฏบทบัญญัติดังกล่าวแต่ประการใด จึงเสนอให้พิจารณานำบทบัญญัติดังกล่าวกลับมาบัญญัติไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) ด้วย

๖. ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) มาตรา ๕๗ บัญญัติว่า “รัฐต้องกำหนดให้มีมาตรการหรือกลไกในการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค และส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริโภค รวมกลุ่มกันเพื่อปกป้องสิทธิของตน”

แต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๑ ได้บัญญัติว่า

“สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครองในการได้รับข้อมูลที่เป็นความจริง และมีสิทธิร้องเรียนเพื่อให้ได้รับการแก้ไขเยียวยาความเสียหาย รวมทั้งมีสิทธิรวมตัวกันเพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค

ให้มืองคการเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคที่เปเนอิสระจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนผู้บริโภค ทำหน้าที่ให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของหน่วยงานของรัฐในการตราและการบังคับใช้ กฎหมายและกฎ และให้ความเห็นในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งตรวจสอบ และรายงานการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งนี้ให้รัฐสนับสนุนงบประมาณ ในการดำเนินการขององคการอิสระดังกล่าวด้วย”

จึงเห็นว่า การคุ้มครองผู้บริโภคจะอาศัยรัฐบริหารจัดการเพียงฝ่ายเดียวอาจจะไม่ประสบผลสำเร็จ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้บริโภครวมตัวกันจึงไม่เกิดประสิทธิภาพ จำเป็นต้องสร้างระบบและกลไกให้ภาคสังคมมีความชอบธรรม มีองค์กรและมีทรัพยากรที่มีกฎหมายรับรองเพื่อให้การทำหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น จึงขอเสนอให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ พิจารณาทบทวนนำบทบัญญัติดังกล่าวมาบัญญัติไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) เช่นเดียวกับกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๗. ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) หมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา ๗๒ บัญญัติว่า “รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินและงานของรัฐอย่างอื่น ...” พบว่าในร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ยังไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับแนวทางการกระจายอำนาจหรือการสร้าง ความเข้มแข็งให้กับชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น เพื่อเป็นการลดอำนาจรัฐ และเพิ่มอำนาจให้ประชาชนมีความเข้มแข็ง จึงขอเสนอให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ พิจารณาทบทวนและนำเรื่องดังกล่าวไปบัญญัติไว้ในหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ

๘. หมวด ๑๔ การปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่มาตรา ๒๔๖ ถึง มาตรา ๒๕๐ มีความสำคัญ เนื่องจากการบริหารบ้านเมือง ควรจะเป็นไปในทิศทางที่ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนรวมอย่างจริงจังในทุก ขั้นตอนของการแสดงบทบาทหน้าที่และการใช้อำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มิใช่ให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิเพียงการเลือกตั้งอย่างเดียว ดังนั้น จึงขอเสนอให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ พิจารณาเพิ่มเติม เนื้อหาสาระสำคัญในร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) เพื่อให้มีความสมบูรณ์ และชัดเจนยิ่งขึ้น

นายวิเชียร ขวลิต

๑. ตามร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) หมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ ตั้งแต่มาตรา ๖๐ ถึง มาตรา ๗๓ ได้กำหนดหลักการดูแลในเรื่องต่าง ๆ ทั้งศาสนา การยุติธรรม ส่งเสริมความรู้ การอนุรักษ์ภูมิปัญญา กลุ่มชาติพันธุ์ ครอบครัวยุคใหม่ ความรุนแรง แต่ไม่มีบทบัญญัติที่จะคุ้มครอง

กลุ่มเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส ซึ่งเป็นกลุ่มที่ใหญ่และสำคัญของประเทศ แต่กลับประบุให้กับกลุ่มนิยามแคบ ๆ เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ หรือ ครอบครัว เป็นต้น

และในมาตรา ๗๑ ได้บัญญัติว่า

“รัฐพึงจัดระบบเศรษฐกิจให้ประชาชนมีโอกาสได้รับประโยชน์จากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมกันอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขจัดการผูกขาดทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรม และพัฒนาความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประชาชนและประเทศ

รัฐต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่กรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ การรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม การจัดให้มีสาธารณูปโภค หรือการจัดทำบริการสาธารณะ”

ดังนั้น จึงขอเสนอให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ พิจารณาระบุข้อยกเว้นเพิ่มเติมสำหรับกรณีรัฐมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการดูแลกลุ่มผู้ด้อยโอกาส เพราะเป็นกิจการที่เอกชนไม่ยอมดำเนินการหรือดำเนินการอาจเข้าข่ายเป็นธุรกิจแข่งขันทั่วไป ซึ่งไม่เอื้อกับผู้ด้อยโอกาส เช่น กรณีการเคหะแห่งชาติ ซึ่งรัฐทำแข่งกับเอกชน แต่ต้องดูแลผู้มีรายได้น้อยและรัฐสนับสนุน เป็นต้น

๒. ตามร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ประกอบกับ หมวด ๗ รัฐสภา ส่วนที่ ๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๕ ได้บัญญัติให้บุคคลมีเสรีภาพรวมกัน จัดตั้งพรรคการเมืองและห้ามบุคคลครอบงำหรือชี้นำ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัคร

จึงขอเสนอให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ พิจารณาในการส่งผู้สมัครแบบแบ่งเขตและแบบบัญชีรายชื่อ ให้สมาชิกพรรคมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วย โดยต้องคำนึงถึงผู้สมัครจากภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งในมาตรา ๘๓ ซึ่งกำหนดให้ พรรคการเมืองสามารถส่งชื่อผู้ที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีได้ ๓ ชื่อ โดยเป็นอิสระ และไม่ต้องฟังเสียงสมาชิกพรรค จึงแสดงให้เห็นว่าขัดกับหลักการดังกล่าวข้างต้น จนอาจกล่าวได้ว่าการสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยากกว่าการเสนอบัญชีรายชื่อนายกรัฐมนตรี

๓. หมวด ๙ การขัดกันแห่งผลประโยชน์ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ตามมาตรา ๑๗๙ และมาตรา ๑๘๐ เป็นข้อห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ใช้อำนาจหน้าที่ในทางขัดกันแห่งผลประโยชน์ รวมถึงคู่สมรสและบุตรของสมาชิกด้วย มาตรา ๑๘๐ มาตรา ๑๘๑ และมาตรา ๑๘๒ เป็นข้อห้ามรัฐมนตรีในกรณีต่าง ๆ รวมทั้งคู่สมรสและบุตรในทางขัดกันแห่งผลประโยชน์

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาทั้ง ๒ กรณีไม่ห้ามไปถึงพรรคการเมืองด้วยถึงแม้ไม่ใช่บุคคลเข้าไปดำเนินการใด ๆ ในเชิงบุคคลไม่ได้ แต่ในหลายกรณี เช่น การบรรจุแต่งตั้ง โยกย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น พรรคการเมืองกลับมีอิทธิพลและบทบาทสูงกว่าบุคคลเสียอีก

ดังนั้น จึงขอเสนอให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ พิจารณาบัญญัติข้อห้ามของพรรคการเมืองในการดำเนินการใด ๆ ที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของพรรคการเมืองที่จะกระทำได้ด้วย และหากพบผู้กระทำความผิดให้ลงโทษผู้บริหารให้พ้นจากตำแหน่ง ซึ่งจะควบคุมได้ดีกว่าการห้ามเฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา

พลตำรวจเอก ชิตชัย วรรณสถิตย์

๑. ตามร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ... (ร่างเบื้องต้น) มาตรา ๕๒ “รัฐต้องจัดหรือดำเนินการให้มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึงตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน” เนื่องจากร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ไม่ปรากฏเกี่ยวกับการจัดหาแหล่งน้ำอุปโภค บริโภค ให้กับประชาชนและชุมชนได้อย่างเพียงพอและยั่งยืน ดังนั้น จึงขอเพิ่มเติมคำว่า “แหล่งน้ำ” ลงในบทบัญญัตินี้ พร้อมทั้งขอปรับปรุงถ้อยคำ ดังนี้ “รัฐต้องจัดหรือดำเนินการให้มีแหล่งน้ำ สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอย่างพอเพียงทั่วถึงตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน”

๒. ตามร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) มาตรา ๕๗ ซึ่งเป็นบทบัญญัติ ว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นอีกหนึ่งเรื่องที่สำคัญมาก ๆ ปัจจุบันต้องยอมรับว่ากลไกและมาตรการของรัฐยังไม่เข้มแข็งพอที่จะควบคุมดูแลผู้ประกอบการไม่ให้เอาัดเอาเปรียบผู้บริโภค ไม่ว่าจะเป็นเรื่องคุณภาพของสินค้า ราคาของสินค้า เป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในทุกพื้นที่

ดังนั้น จึงขอแก้ไขความในมาตรา ๕๗ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น โดยมีความเป็นดังนี้

“รัฐต้องจัดให้มีมาตรการหรือกลไกในการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค และส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริโภครวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็ง มีธรรมาภิบาล เพื่อร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐปกป้องสิทธิของตน”

๓. ตามร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) มาตรา ๔๙ ควรปรับปรุงถ้อยคำให้มีความชัดเจน เพื่อลดปัญหาในการตีความ โดยมีหลักว่า

(๑) รัฐต้องมีหน้าที่ส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมาย ต้องรณรงค์ให้ประชาชนเข้าใจ มิใช่จะบังคับใช้กฎหมายอย่างเดียว

(๒) รัฐต้องดูแลให้ทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย

(๓) รัฐต้องให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการรักษากฎหมาย

ดังนั้น ในมาตรา ๔๙ จึงขอเสนอแก้ไขเป็นความว่า

“รัฐต้องดูแล ส่งเสริมให้ประชาชนมีการปฏิบัติตามกฎหมายและมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด เป็นธรรม รวมทั้งให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษากฎหมาย”

๔. มาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง ในหมวด ๖ ว่าด้วยนโยบายแห่งรัฐ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) กำหนดให้รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินและงานของรัฐอย่างอื่น รวมตลอดทั้งการบริการประชาชน ให้มีประสิทธิภาพ สะดวก รวดเร็วและไม่เลือกปฏิบัติตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เห็นว่าเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องทำให้ข้าราชการมีหลักประกันที่มั่นคงในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่หวั่นไหวต่อการแทรกแซง และเพื่อเป็นหลักประกันความก้าวหน้าของข้าราชการ รวมทั้งการพิจารณาความดีความชอบของข้าราชการประจำที่ดีมีคุณภาพ

ดังนั้น จึงเห็นว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ควรที่จะย้ายบทบัญญัติในมาตราดังกล่าว ไปไว้ในหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ เพื่อเป็นการนำบทบัญญัติที่มีเนื้อหาในลักษณะเดียวกันและสอดคล้องกัน มารวมอยู่ด้วยกัน

๕. มาตรา ๔๗ ในหมวด ๔ ว่าด้วยหน้าที่ของปวงชนชาวไทยของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ที่กำหนดให้บุคคลมีหน้าที่ ๑๐ ประการ เป็นการบัญญัติหน้าที่พื้นฐานต่าง ๆ ของปวงชนชาวไทยไว้อย่างชัดเจน แต่ในชีวิตประจำวันของปวงชนชาวไทยจะคุ้นเคยกับการเรียกร้องสิทธิมากกว่าหน้าที่ กล่าวคือ จะรู้แต่สิทธิ เรียกร้องแต่สิทธิ แต่ไม่รู้จักหน้าที่ของตนเอง หากบัญญัติหน้าที่ไว้เช่นนี้แล้ว จะทำอย่างไรให้มีกลไก และมาตรการที่จะทำให้ปวงชนชาวไทยได้ตระหนักถึงการทำหน้าที่ควบคู่กันกับการเรียกร้องสิทธิ ซึ่งในอดีตที่ผ่านมา เช่น เรื่อง การตัดสิทธิบางประการ หากไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น

ดังนั้น จึงเสนอให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา ๔๗ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) โดยมีความเป็นดังนี้

“มาตรา ๔๗ บุคคลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๒) ป้องกันประเทศ และรักษาเกียรติภูมิ ผลประโยชน์ของชาติ และสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

(๓) ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

(๔) เข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาภาคบังคับ

(๕) รับราชการทหารตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๖) เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม

(๗) ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ เป็นสำคัญ

(๘) ร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์ และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

(๙) เสี่ยภาษีอากรตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๑๐) ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ

รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีมาตรการหรือกลไกในการรณรงค์ปลูกฝังจิตสำนึกการทำหน้าที่ของปวงชนชาวไทย”

การเสนอเพิ่มเติมข้อความในบทบัญญัติดังกล่าว เป็นการเพิ่มเติมให้มาตรา ๔๗ มีความสมบูรณ์ชัดเจน และเป็นการเน้นย้ำให้ประชาชนตระหนักถึงหน้าที่ที่ตนพึงต้องปฏิบัติด้วย

นายศิริชัย ไม้งาม

๑. เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และ มาตรา ๖๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จะพบว่าได้มีการบัญญัติรับรองให้บุคคลมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหกรณ์ สหภาพ องค์กร ชุมชน หรือหมู่คณะอื่น ประกอบกับ มาตรา ๖๔ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังได้รับรองให้ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีเสรีภาพในการรวมกลุ่มเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป แต่ปรากฏว่าร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ซึ่งอยู่ในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย กลับไม่มีการบัญญัติรับรองเสรีภาพในการรวมกลุ่มกันให้ครอบคลุมถึงการรวมกันเป็นองค์กรเอกชนรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนการรวมกลุ่มกัน

ของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย ดังนั้น คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ จึงควรบัญญัติความเพิ่มเติมใน มาตรา ๔๒ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) โดยมีความเป็นดังนี้

“มาตรา ๔๒ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์การเอกชน องค์การพัฒนาเอกชน สหภาพ สหพันธ์ สมาพันธ์ องค์กร ชุมชน หรือหมู่คณะอื่น

ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมมีเสรีภาพในการรวมกลุ่มเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป แต่ทั้งนี้ ต้องไม่กระทบประสิทธิภาพในการบริหารราชการแผ่นดินและความต่อเนื่องในการจัดทำบริการสาธารณะ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อการป้องกันหรือขจัดการกีดกันหรือการผูกขาด”

๒. ควรเพิ่มความในบทบัญญัติมาตรา ๔๔ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติ มาตรา ๕๓ ของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่คณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญ เสนอสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อเป็นการคุ้มครองเสรีภาพของประชาชนในการชุมนุม โดยใช้พื้นที่สาธารณะซึ่งมีความเป็นดังนี้

“มาตรา ๔๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้น เฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะและเพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น”

๓. มาตรา ๕๗ ซึ่งบัญญัติอยู่ใน หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐในการจัดให้มีมาตรการหรือกลไกในการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค และส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริโภครวมกลุ่มกันเพื่อปกป้องสิทธิตน แต่เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่คณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญ เสนอสภาปฏิรูปแห่งชาติ จะพบว่าได้มีการบัญญัติรับรองและคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคไว้ อยู่ในมาตรา ๖๐ ซึ่งอยู่ใน ภาค ๑ รากฐานของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หมวด ๒ ประชาชน ส่วนที่ ๒ สิทธิและเสรีภาพของบุคคล ตอนที่ ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ดังนั้น เพื่อเป็นการสร้างความเป็นธรรมและความเข้มแข็งของผู้บริโภค จึงควรพิจารณาบททวนถ้อยคำในบทบัญญัติมาตรา ๕๗ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) โดยกำหนดให้เป็นสิทธิของปวงชนชาวไทย ในการได้รับความคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค และนำไปบัญญัติไว้ในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ของร่างรัฐธรรมนูญฯ ดังกล่าว

๔. เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในมาตรา ๗๑ ซึ่งอยู่ในหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ที่ได้กำหนดให้ รัฐพึงจัดระบบเศรษฐกิจให้ประชาชนมีโอกาสได้รับประโยชน์จากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมกันอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืน รวมทั้งสามารถพึ่งพาตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขจัดการผูกขาดทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรม และพัฒนาความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประชาชนและประเทศ นั้น จะเห็นได้ว่า บทบัญญัตินี้ดังกล่าวยังขาดรายละเอียดเกี่ยวกับการคุ้มครองไม่ให้โครงสร้างหรือโครงข่ายขั้นพื้นฐานของกิจการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของรัฐ ตกไปเป็นกรรมสิทธิ์ของภาคเอกชน ดังนั้น คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ จึงควรบัญญัติความเพิ่มเติมเกี่ยวกับการห้าม

ดำเนินการใด ๆ ที่เป็นเหตุให้โครงสร้างหรือโครงข่ายขั้นพื้นฐานของกิจการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของรัฐ ตกไปเป็นกรรมสิทธิ์ของภาคเอกชนหรือให้รัฐเป็นเจ้าของน้อยกว่าร้อยละ ๕๑ ไว้ในมาตรา ๗๑ ด้วย

นายต่อพงษ์ เสลานนท์

๑. เนื่องจากความในมาตรา ๒๗ ของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) ได้กล่าวถึงการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ซึ่งไม่ได้กำหนดกลุ่มบุคคลอื่นๆ ที่ย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้น ควรนำความในมาตรา ๓๐ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งกำหนดให้การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิดที่อยู่อาศัย เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง อันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้ มาพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมข้อความในมาตราดังกล่าวด้วย

๒. มาตรา ๕๒ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ควรแก้ไขเป็น “รัฐต้องจัดหรือดำเนินการให้ มีสภาพที่รัฐพึงจัดหาขั้นพื้นฐานแก่บุคคลทุกกลุ่ม มีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสวัสดิการสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึงตามหลักการการพัฒนาอย่างยั่งยืน” เพื่อเป็นการกำหนดรายละเอียดให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

๓. ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๖๘ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) คำว่า “รัฐพึงให้ความช่วยเหลือ” ซึ่งเป็นข้อความที่มีความล้าหลัง ๑๐ ปี และอาจตีความได้ว่าเป็นการสงเคราะห์หรือการช่วยเหลือที่ทำให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้เท่านั้น โดยสังคมไทยในปัจจุบันได้ก้าวเข้ามาสู่ยุคของการส่งเสริมสิทธิส่งเสริมความเสมอภาค และการสนับสนุนให้ทุกกลุ่มบุคคลสามารถพึ่งพาตนเองได้ จึงเห็นว่าคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญควรพิจารณาข้อความดังกล่าวให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

๔. ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ก่อนการทำประชามติ ให้กับผู้ที่มีความแตกต่างที่ไม่สามารถมองเห็นได้เหมือนบุคคลอื่นทั่วไป จึงขอเสนอให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ในรูปแบบอักษรเบลล์ อักษรที่มีขนาดใหญ่หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่กลุ่มบุคคลต่าง ๆ สามารถเข้าถึงการใช้งานได้อย่างทั่วถึง เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีความแตกต่างได้รับรู้ถึงเนื้อหาสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าว อันจะนำไปสู่การทำประชามติที่สมบูรณ์และเกิดการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าไปอย่างมั่นคง

พลเอก จิระ โภมทพงศ์

๑. มาตรา ๖๘ ของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) มีเจตนารมณ์ในการปฏิรูปการกีฬาให้เกิดผลฤทธิ์ เพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศชาติและประชาชน รัฐจึงควรดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาให้ครอบคลุมในเรื่อง ดังต่อไปนี้

- ๑) จัดทำนโยบายและการบริหารจัดการเกี่ยวกับการกีฬา
- ๒) จัดให้มีโครงสร้างหน่วยงานที่เหมาะสมในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการกีฬา ได้แก่ จัดตั้งมหาวิทยาลัยเฉพาะทาง ที่เกี่ยวกับการกีฬาในระดับชาติ จัดตั้งหน่วยงานด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา และจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายการกีฬาแห่งชาติ
- ๓) จัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการกีฬา รวมทั้งจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการทางการกีฬา
- ๔) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการด้านการกีฬาแก่ประชาชนในพื้นที่
- ๕) จัดให้มีการส่งเสริม และพัฒนาองค์ความรู้ด้านการกีฬา พัฒนาบุคลากรทางการกีฬาให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและทักษะ รวมทั้งบูรณาการจัดการศึกษาอบรมเกี่ยวกับด้านการกีฬา ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น
- ๖) จัดให้มีมาตรการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และภาคเอกชนในการจัดกิจกรรมการกีฬา โดยมีมาตรการจูงใจที่เหมาะสม มาตรการทางภาษีให้กับผู้สนับสนุนด้านการกีฬา มาตรการส่งเสริมธุรกิจการกีฬาและอุตสาหกรรมการกีฬา รวมทั้งการจัดสวัสดิการให้กับนักกีฬาและบุคลากรทางการกีฬา
- ๗) จัดให้มีการปลูกฝังค่านิยม เจตคติ วัฒนธรรมและจริยธรรมด้านการกีฬา กระตุ้นการมีส่วนร่วมทางการกีฬาและสร้างหอเกียรติยศด้านการกีฬา
- ๘) จัดให้มีการตรากฎหมายที่จำเป็นและแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้ความสำคัญเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาระหว่างประเทศ

๒. มาตรา ๕๐ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต ดังนั้น เพื่อให้เรื่องดังกล่าวมีความสอดคล้องกับพันธกรณีตามปฏิญญากรุงเทพ ว่าด้วยการกีฬาและการพลศึกษา ในโรงเรียนบรรลุตามเจตนารมณ์ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) จึงควรให้ความในมาตรา ๕๐ ครอบคลุมหลักการและเนื้อหาตามมาตรา ๖๘ ที่ครอบคลุมเรื่องสำคัญทั้ง ๘ เรื่องด้วย

นายชาญวิทย์ ผลชีวิน

๑. เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นส่วนสำคัญในการจัดทำบริการสาธารณะ การเสริมสร้างความมั่นคง และการสร้างความเข้มแข็งของสังคม เพื่อสร้างสุขภาพ และคุณภาพชีวิต อันเป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๔๗ วรรคสี่ ของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) เป็น “กฎหมายตามวรรคหนึ่งและกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ต้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหาร การจัดทำบริการสาธารณะ การส่งเสริมและสนับสนุน การจัดการศึกษา การกีฬา การเงินและการคลัง และการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ...”

๒. ควรบัญญัติประเด็นเร่งด่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการกีฬาไว้ในบทเฉพาะกาล มาตรา ๒๖๙ ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) จำนวน ๓ เรื่อง ได้แก่

- ๑) การจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายการกีฬาแห่งชาติ (Super Board)
- ๒) การจัดทำแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ พุทธศักราช ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔
- ๓) การยกระดับสถาบันการพลศึกษาทั้ง ๑๗ วิทยาเขต เป็นมหาวิทยาลัยกีฬาแห่งชาติ ๔ แห่ง และอยู่ใน ๔ ภูมิภาคของประเทศ

นายบวรเวท รุ่งรุจี

๑. การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยควรมีการบูรณาการงานร่วมกันทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยภาครัฐดำเนินการขับเคลื่อนและภาคเอกชนสนับสนุนงบประมาณในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ดังนั้น จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๔๓ ของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) เป็น “บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิดำเนินการหรือร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐหรือเอกชน ในการอนุรักษ์ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ...”

๒. ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๔๗ (๘) เป็น “ร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาชาวบ้าน และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม” เพื่อให้ข้อความดังกล่าวมีความครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น หรืออาจกำหนดเป็นอีกหนึ่งอนุมาตราก็ได้

๓. ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) มาตรา ๕๐ วรรคสี่ เป็น “การศึกษา ทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง มีวินัย มีวัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรม ภูมิใจในชาติสามารถ เชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน ...” เพื่อเป็นการพัฒนาประชากรของประเทศในอนาคตต่อไป

๔. มาตรา ๕๓ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ควรแก้ไขเพิ่มเติมเป็น “รัฐต้องอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน” เพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๕๐ ที่กล่าวถึงเรื่องการปฏิรูปการศึกษา อันจะเป็นสร้างความเชื่อมโยงและต่อเนื่องของความดังกล่าว

๕. ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) มาตรา ๖๓ ควรบัญญัติเป็น “...รัฐต้องมีมาตรการและกลไก ในการป้องกันมิให้มีการบ่อนทำลายพระพุทธศาสนาไม่ว่าในรูปแบบใด และส่งเสริมศาสนิกชนให้ศึกษาเข้าถึง หัวใจศาสนาของตนเองอย่างแท้จริง สามารถนำหลักธรรมมาใช้ในชีวิต และเคารพในหลักการข้อปฏิบัติ ของหลักศาสนาอื่น และพึงส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการหรือกลไกดังกล่าว” เพื่อสร้างความเข้าใจในหลักการของพุทธศาสนาและความเป็นจริงของธรรมชาติดอย่างถูกต้องแท้จริง

นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ

๑. มาตรา ๔๗ ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) บัญญัติว่า “บุคคลมีหน้าที่... (๑๐) ไม่รวมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ”

บทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น ยังขาดสาระสำคัญในการกำหนดให้ประชาชนมีหน้าที่ต่อต้านการทุจริต รวมทั้งแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริต ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ดังนั้น จึงควรเพิ่มเติม

สาระสำคัญดังกล่าวไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ ฯ (ร่างเบื้องต้น) เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้มากยิ่งขึ้น

๒. รัฐต้องกำหนดให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นวาระสำคัญของชาติ และต้องจัดให้มีกลไกในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เพื่อทำให้เกิดการผลักดันในเรื่องดังกล่าวอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

๓. ควรย้ายมาตรา ๗๒ ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับเรื่องระบบการบริหารราชการแผ่นดินและงานของรัฐที่บัญญัติไว้ในหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ ไปไว้ในหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ เนื่องจากเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ควรกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐที่พึงต้องพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินและงานของรัฐให้มีประสิทธิภาพ สะดวก รวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและเป็นไปตามระบบคุณธรรมตามที่กฎหมายบัญญัติ

๔. ควรเพิ่มเติมบทบัญญัติที่กำหนดให้รัฐเปิดเผยแผนการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน การจัดซื้อจัดจ้าง สถานะทางการเงินการคลังแก่ประชาชน รวมทั้งกำหนดให้ประชาชนเป็นผู้เสียหายในกรณีที่มีการทุจริตเกิดขึ้นในหน่วยงานของรัฐ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน และเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้มากยิ่งขึ้น

๕. ควรเพิ่มเติมบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้สมัครเข้ารับการสรรหาเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ต้องแสดงแบบรายการเสียภาษีอากรย้อนหลัง ๓ ปี หากฝ่าฝืนหรือแสดงข้อมูลอันเป็นเท็จต้องกำหนดโทษให้สมาชิกภาพสิ้นสุดลงทันที

๖. ควรเพิ่มเติมข้อยกเว้นไม่ให้เอกสิทธิ์และความคุ้มกันในระหว่างสมัยประชุมแก่สมาชิกรัฐสภาที่เป็นผู้ต้องหาในคดีอาญารัฐธรรมนูญต่อหน้าที่ เพื่อไม่ให้สมาชิกรัฐสภาอ้างเอกสิทธิ์และความคุ้มกันในการดำเนินคดี รวมทั้งทำให้การดำเนินกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

๗. ควรเพิ่มเติมบทบัญญัติที่กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) เป็นหน่วยงานอิสระ ไม่ควรสังกัดกระทรวง กรม หรือหน่วยงานใด ๆ เพื่อให้การดำเนินงานของ ป.ป.ท. มีความเป็นกลาง อิสระ ไม่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของฝ่ายบริหาร ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับหน่วยงานหรือองค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการทุจริตอื่น ๆ

๘. ควรเพิ่มเติมบทบัญญัติห้ามมิให้ข้าราชการ โดยเฉพาะข้าราชการอัยการ ดำรงตำแหน่งหน้าที่กรรมการในรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ และต้องไม่ดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือตำแหน่งในลักษณะเดียวกัน

๙. บทบัญญัติในร่างรัฐธรรมนูญ ฯ (ร่างเบื้องต้น) ในหลายมาตรา เช่น มาตรา ๒๑๘ มาตรา ๒๒๔ และมาตรา ๒๒๘ ได้กำหนดคุณสมบัติผู้สมัครเข้ารับการสรรหาเพื่อดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระโดยกำหนดให้รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งที่กำหนดมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี ซึ่งเป็นการกำหนดระยะเวลาที่นานเกินไป ทำให้เกิดข้อจำกัดแก่บุคคลที่มีความประสงค์เข้ารับการสรรหา ดังนั้น จึงควรแก้ไขระยะเวลาดังกล่าวให้สั้นลง โดยกำหนดให้รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งที่กำหนด มาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี เพื่อเพิ่มโอกาสให้กับบุคคลที่มีความประสงค์จะสมัครเข้ารับการสรรหามากยิ่งขึ้น

๑๐. ควรเพิ่มเติมบทบัญญัติที่กำหนดให้การจัดซื้อจัดจ้างในหน่วยงานของรัฐต้องปราศจากการแทรกแซงการใช้ดุลยพินิจในการอนุมัติการจัดซื้อจัดจ้างจากฝ่ายการเมือง เพื่อให้เกิดความชัดเจน และป้องกันการทุจริตได้อย่างเป็นรูปธรรม

นายอนุสิษฐ คุณากร

๑. การบัญญัติไว้ในมาตรา ๔๗ (๑๐) ว่า “บุคคลมีหน้าที่... (๑๐) ไม่รวมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ”

บทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น เป็นการบัญญัติที่เกินความจำเป็น เพราะกฎหมายอาญามีบทบัญญัติห้ามบุคคลให้ความร่วมมือ หรือให้การสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบอยู่แล้ว แต่ควรบัญญัติมุ่งเน้นสาระสำคัญในการหามาตรการหรือแนวทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของประชาชนไว้แทน

๒. ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ควรกำหนดให้ประชาชนมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสาธารณะ สามารถติดตาม ตรวจสอบ การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าหน้าที่รัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ในทุกกรณี และห้ามรัฐจำกัดสิทธิดังกล่าวเว้นแต่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมายเพียงพอที่จำเป็น เพื่อเป็นการสร้างกรอบทางกฎหมายและเป็นหลักประกันในการเข้ามามีส่วนร่วม ป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม

๓. ควรเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารในหน่วยงานของรัฐ ไว้ในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย โดยบัญญัติว่า “บุคคลมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลในเรื่องแผนการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ ผลการดำเนินการ การจัดซื้อจัดจ้าง รวมถึงงบการเงินและสถานะการคลังของหน่วยงานของรัฐ” ทั้งนี้ เพื่อผูกพันให้รัฐบาลทำหน้าที่ในการตรากฎหมายและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์

๑. ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ควรบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารงานบุคคล โดยเฉพาะการแต่งตั้ง โยกย้ายผู้บริหารระดับสูง ข้าราชการระดับสูงในหน่วยงานของรัฐ โดยอาจเพิ่มเติมไว้ในมาตรา ๗๒ เพื่อแสดงถึงการให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าว และป้องกันการใช้อำนาจหรือการแทรกแซงจากฝ่ายการเมือง ทำให้เกิดความครบถ้วน สมบูรณ์ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น)

๒. ควรมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติที่กำหนดให้ข้าราชการมีสิทธิและเสรีภาพในการรวมตัวกัน ซึ่งเป็นแนวทางประการสำคัญในการสร้างกลไกการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ เพื่อตรวจสอบและถ่วงดุลการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร และเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบการใช้อำนาจบริหารให้มากยิ่งขึ้น

๓. การบัญญัติเกี่ยวกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ในหมวด ๙ ของร่างรัฐธรรมนูญฯ (ร่างเบื้องต้น) ควรมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติให้ครอบคลุมถึงข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ องค์กรของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการตรวจสอบการทุจริต ศาล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความชัดเจน ครบถ้วน และสมบูรณ์ สามารถป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา

๑. ควรกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกระดับ ต้องเปิดเผยหรือแสดงบัญชีภาษีอากรย้อนหลัง ๕ ปี เพื่อให้ทุกภาคส่วน โดยเฉพาะประชาชน สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาของรายได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมากยิ่งขึ้น

๒. ควรเพิ่มเติมบทบัญญัติที่กำหนดให้ฝ่ายค้าน เป็นประธานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐบาล รวมทั้งสามารถติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐได้อย่างเข้มงวดและมีประสิทธิภาพ

พลเรือเอก พะจุนธุ์ ตามประทีป

๑. ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) ไม่ได้มีการแก้ไข ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง โครงสร้าง ภารกิจ อำนาจ หน้าที่ ขององค์กรอิสระเท่าที่ควร หากไม่มีการแก้ไข ปรับปรุงโครงสร้าง องค์กรอิสระให้ดียิ่งขึ้นแล้ว อาจจะทำให้องค์กรอิสระไม่สามารถทำหน้าที่ตามกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในร่างรัฐธรรมนูญได้มีการแก้ไข ปรับปรุง องค์กรอิสระเพียงองค์กรเดียว คือ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๒๑๘ โดยมีการแก้ไข ปรับปรุง เกี่ยวกับองค์ประกอบของคณะกรรมการ ฯ จากเดิมที่มีอยู่ ๕ คน ให้เพิ่มขึ้นเป็น ๗ คน ดังนั้น คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ จึงควรพิจารณาปรับปรุง แก้ไข เปลี่ยนแปลง โครงสร้าง ภารกิจ อำนาจ หน้าที่ขององค์กรอิสระทั้งหมดให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ ในปัจจุบัน ทั้งนี้ ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับวิธีการสรรหาบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรม เข้ามาดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระให้ดียิ่งขึ้น เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง ควรสรรหาบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรม เข้ามาทำหน้าที่จัดการเลือกตั้งอย่างเป็นธรรม ตลอดจนมาทำหน้าที่ป้องกันและแก้ไขปัญหา ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งด้วย เป็นต้น หรือแม้แต่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ก็เช่นกัน ในปัจจุบันกลไกในการสรรหาบุคคลมาดำรงตำแหน่ง เพื่อมาทำหน้าที่กรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติยังมีประสิทธิภาพไม่ดีพอ จึงทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศได้ ดังจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันยังมีคดีเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันที่ยังค้างหรืออยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการฯ อีกเป็นจำนวนมาก

๒. ควรมีการจัดตั้งศาลพิเศษหรือศาลชำนาญพิเศษเกี่ยวกับเรื่องคดีการทุจริตคอร์รัปชัน เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการพิจารณาพิพากษาคดี ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ศาลพิเศษหรือศาลชำนาญพิเศษดังกล่าว ควรมีเพียงแค่ ๒ ศาล คือ ๑) ศาลชั้นต้น และ ๒) ศาลชั้นสูงสุด

๓. ควรมีการแก้ไข ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง เกี่ยวกับภารกิจ อำนาจ หน้าที่ของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ ในปัจจุบัน โดยเฉพาะภารกิจ อำนาจ หน้าที่ ที่เกี่ยวข้องกับการประมูลคลื่นความถี่หรือการจัดซื้อจัดจ้างต่าง ๆ ไม่ควรให้คณะกรรมการ ฯ เป็นผู้ดำเนินการโดยตรง แต่ควรใช้วิธีการแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจขึ้นมาทำหน้าที่ดังกล่าวแทน

๔. ควรมีการยกเลิกระบบกระบวนการอนุญาตตุลาการ เพื่อให้การระงับคดีข้อพิพาททางแพ่งระหว่างรัฐกับเอกชนต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีในศาล เพราะทุกครั้งที่มีการนำเรื่องเข้าสู่

กระบวนการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการ รัฐมักจะถูกเป็นฝ่ายเสียเปรียบ และต้องค่าใช้จ่าย เป็นจำนวนมาก

๕. ควรมีการปฏิรูปโครงสร้างตำรวจ โดยแยกอำนาจการสอบสวนออกจากอำนาจ หน้าที่ของตำรวจ เพราะมีข้อสงสัยกันว่า หากให้คงอำนาจการสอบสวนไว้กับตำรวจ อาจจะเป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้กลุ่มคน ผู้ที่มีอำนาจสามารถบีบบังคับให้เจ้าพนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนผู้ต้องหาด้วยวิธีการที่ไม่เป็นธรรมได้ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน ในส่วนของกลไกการป้องกันเพื่อไม่ให้ฝ่ายการเมือง ใช้อำนาจโดยมิชอบเข้ามาแทรกแซงการโยกย้ายข้าราชการตำรวจนั้น ได้เคยมีการเสนอให้ยกเลิกตำแหน่ง ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค โดยให้มีแต่เฉพาะตำแหน่งผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดทำหน้าที่ควบคุม กำกับ และดูแล การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในแต่ละจังหวัดแทน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการโยกย้าย ข้าราชการตำรวจ และป้องกันไม่ให้ฝ่ายการเมืองเข้ามาแทรกแซงการโยกย้ายข้าราชการตำรวจได้โดยง่าย อาจจะใช้วิธีการตั้งคณะกรรมการตำรวจประจำจังหวัดขึ้น เพื่อทำหน้าที่ในการโยกย้ายข้าราชการตำรวจ โดย คณะกรรมการชุดดังกล่าวจะดำเนินการสรรหามาจากบุคคลในภาคประชาชนที่มีความหลากหลายในด้านอาชีพ ต่าง ๆ

หลังจากที่สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ที่ประชุมสภาขับเคลื่อน การปฏิรูปประเทศได้มีการลงมติใน ๒ ประเด็น คือ

๑) เห็นควรให้มีการรวบรวมความเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกผู้อภิปรายทั้งหมดเกี่ยวกับ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) วันจันทร์ที่ ๘ และวันอังคารที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ เพื่อจัดส่งให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาหรือไม่

๒) เห็นควรให้คณะกรรมการแต่ละคณะที่ประสงค์เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) จัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะ เป็นเอกสาร เพื่อแก้ไขปรับปรุงร่างรัฐธรรมนูญเพิ่มเติม เพื่อจัดส่งให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาหรือไม่

ที่ประชุมสภาจึงได้มีการลงมติในประเด็นที่ ๑ และได้มติเห็นชอบในประเด็นดังกล่าว แต่ก่อนที่จะได้ มีการลงมติในประเด็นที่ ๒ นั้น ได้มีสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศหลายท่านตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับ วิธีการรวบรวมและจัดส่งความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และเรื่องการปฏิรูป ที่ควรบรรจุไว้ในร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) ในบทเฉพาะกาล ตามมาตรา ๒๖๙ ดังนี้

ศาสตราจารย์ดุสิต เครืองาม

ตามที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้มีมติเห็นชอบในประเด็นที่ ๑ เห็นควรให้มีการรวบรวมความเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกผู้อภิปรายทั้งหมดเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) วันจันทร์ที่ ๘ และวันอังคารที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ เพื่อจัดส่งให้คณะกรรมการ ร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาต่อไปนั้น มีข้อสงสัยกันว่า การรวบรวมความเห็นและข้อเสนอแนะดังกล่าว จะดำเนินการ รวบรวมความเห็นและข้อเสนอแนะอย่างไร และดำเนินการจัดส่งด้วยวิธีการใด กล่าวคือ

๑. ดำเนินการรวบรวมคำอภิปรายของสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศที่ได้มีการอภิปรายไปแล้วทุกคำ โดยให้ฝ่ายเลขานุการในที่ประชุมสภาเป็นผู้ดำเนินการจัดส่งต่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ หรือ
๒. ให้สมาชิกผู้อภิปรายดำเนินการจัดทำคำอภิปรายเป็นเอกสารแล้วเสนอต่อประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เพื่อรวบรวมจัดส่งให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ หรือ
๓. ดำเนินการรวบรวมและจัดส่งด้วยวิธีการอื่น นอกเหนือจากข้อ ๑ และ ๒

นายเสรี สุวรรณภานนท์

๑. การรวบรวมความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) ของสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ในประเด็นที่ ๑ มีข้อน่าสังเกตว่า เมื่อที่ประชุมสภาได้มีมติเห็นชอบแล้ว ก็น่าจะสามารรถดำเนินการจัดส่งไปยังคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้ทันที
๒. ตามมติของที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญกิจการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ได้มีมติเห็นชอบว่า การรวบรวมความเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ แต่ละคณะเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) ในประเด็นที่ ๒ หากที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้มีมติเห็นชอบแล้ว ให้คณะกรรมการแต่ละคณะเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะเป็นลายลักษณ์อักษรต่อประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ภายในวันศุกร์ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ก่อนเวลา ๑๒.๐๐ นาฬิกา จึงควรดำเนินการตามมติของที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญ ฯ ดังกล่าว
๓. ตามมติของที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญกิจการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ เกี่ยวกับเรื่องการปฏิรูปที่ควรบรรจุไว้ในบทเฉพาะกาล ตามมาตรา ๒๖๙ ของร่างรัฐธรรมนูญ ฯ ให้คณะกรรมการแต่ละคณะเสนอเรื่องการปฏิรูปที่ควรบรรจุไว้ อย่างน้อย คณะละ ๑ อนุมาตรา โดยให้คำนึงถึงเรื่องที่ควรบรรจุว่า ๑) จะให้มีการปฏิรูปในเรื่องอะไร และ ๒) เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างไร ทั้งนี้ ให้ใช้ข้อความที่สั้น กระชับ และเสนอเป็นลายลักษณ์อักษรต่อประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เพื่อพิจารณาในที่ประชุมของคณะกรรมการวิสามัญกิจการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ภายในวันพฤหัสบดีที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ก่อนเวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา นั้น เพื่อให้เกิดความรอบคอบ ควรนำเรื่องการปฏิรูปตามมาตรา ๒๖๙ เข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ในวันจันทร์ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ อีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ที่ประชุมสภามีมติเห็นชอบ เมื่อที่ประชุมสภาได้มีมติเห็นชอบแล้ว ให้ดำเนินการจัดส่งไปยังคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญภายในวันดังกล่าว ซึ่งเป็นวันสุดท้ายที่ยังสามารถเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้

นายวันชัย สอนศิริ

ตามที่ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญกิจการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ได้มีมติให้คณะกรรมการแต่ละคณะ เสนอเรื่องการปฏิรูปที่ควรบรรจุไว้ในบทเฉพาะกาล ตามมาตรา ๒๖๙ ของร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ อย่างน้อย คณะละ ๑ อนุมาตรา โดยให้ใช้ข้อความที่สั้น กระชับ และให้เสนอเป็นลายลักษณ์อักษรต่อประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เพื่อพิจารณาในที่ประชุมของคณะกรรมการวิสามัญกิจการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ภายในวันพฤหัสบดีที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ก่อนเวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา นั้น มีข้อน่าสังเกตว่า ควรจะต้องนำเรื่องดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุม

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้มีมติเห็นชอบอีกครั้งหนึ่งหรือไม่ เพราะการพิจารณาในที่ประชุม คณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศนั้น อาจจะไม่สามารถถือได้ว่าเป็นมติที่ผ่านความเห็นชอบจากที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

นายนิกร จำนง

๑. การลงมติเห็นชอบในประเด็นที่ ๑ นั้น มีข้อสงสัยเกี่ยวกับ น่าจะเป็นการรวบรวมความเห็น และข้อเสนอแนะของสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับตรวจสอบความถูกต้อง ในการรับฟังความเห็นและข้อเสนอแนะจากสมาชิกสภาปฏิรูปประเทศของกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้เข้ามา รับฟังความเห็นและข้อเสนอแนะในวันดังกล่าว

๒. การลงมติเห็นชอบในประเด็นที่ ๒ นั้น มีข้อสงสัยเกี่ยวกับ เป็นเรื่องที่คณะกรรมการแต่ละคณะ เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อยืนยันความประสงค์ให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาดำเนินการ แก้ไข ปรับปรุง หรือเพิ่มเติม ในเรื่องใดที่ควรให้ความสำคัญ หรือเรื่องใดที่มีนัยสำคัญต่อการจัดทำรัฐธรรมนูญ ซึ่งสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้อภิปรายไปแล้ว

๓. การเสนอความเห็นในเรื่องการปฏิรูปที่ควรบรรจุไว้ในร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ... (ร่างเบื้องต้น) ตามบทเฉพาะกาล ในมาตรา ๒๖๙ นั้น มีความสำคัญมาก เพราะการปฏิรูป ตามมาตรานี้จะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ คณะกรรมาธิการ ทั้ง ๑๒ คณะ จึงควรรับดำเนินการสรุปความเห็นในเรื่องที่ควรบรรจุไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ โดยเร็ว ตลอดจน นำเรื่องดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้ที่ประชุมสภามีมติ เห็นชอบตามที่คณะกรรมการแต่ละคณะเสนอ

นายคำณู สิทธิสมาน

๑. ตามมติที่ประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญ ฯ หากที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้มีการลงมติเห็นชอบในประเด็นที่ ๑ แล้ว ได้มีมติให้สำนักงานการประชุมเป็นผู้ดำเนินการรวบรวมสรุปความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เพื่อจัดส่งไปยังคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ พิจารณาต่อไป

๒. ตามมติที่ประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญ ฯ หากที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้มีการลงมติเห็นชอบในประเด็นที่ ๒ ได้มีมติให้คณะกรรมการแต่ละคณะเสนอความเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรต่อประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ภายในวันศุกร์ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ก่อนเวลา ๑๒.๐๐ นาฬิกา เพื่อจัดส่งไปยังคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาต่อไป ดังนั้น จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องนำเรื่องดังกล่าว เข้าสู่การพิจารณาในที่ประชุมสภาอีก

๓. การเสนอความเห็นในเรื่องการปฏิรูปที่ควรบรรจุไว้ในร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ... (ร่างเบื้องต้น) ตามบทเฉพาะกาล มาตรา ๒๖๙ นั้น เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก เพราะร่าง รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้การปฏิรูปตามมาตรานี้จะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี นับแต่วันประกาศใช้ รัฐธรรมนูญ ซึ่งขณะนี้ในที่ประชุมสภาได้มีสมาชิกหลายท่านตั้งข้อสังเกตเป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ควรนำ เรื่องดังกล่าวเข้าสู่ที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ในวันจันทร์ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ เพื่อให้ ที่ประชุมสภามีมติเห็นชอบ ซึ่งหากที่ประชุมสภามีมติเห็นชอบแล้ว ก็สามารถที่จะดำเนินการจัดส่งความเห็น

ไปยังคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญภายในวันดังกล่าวได้ เนื่องจากเป็นวันสุดท้ายที่ยังอยู่ในกรอบระยะเวลาที่สามารถเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้

หลังจากที่ สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูป ได้อภิปรายและตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับวิธีการจัดส่งความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ตลอดจนเรื่องการปฏิรูปที่ควรบรรจุไว้ในร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) ในบทเฉพาะกาล ตามมาตรา ๒๖๙ แล้วที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้มีมติ ดังนี้

๑. ที่ประชุมสภามีมติเห็นชอบให้นำเรื่องการปฏิรูปที่ควรบรรจุไว้ในบทเฉพาะกาล ตามมาตรา ๒๖๙ เข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ในวันจันทร์ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ เพื่อให้ที่ประชุมสภามีมติเห็นชอบอีกครั้งหนึ่ง ก่อนดำเนินการจัดส่งความเห็นและข้อเสนอแนะไปยังคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญภายในวันดังกล่าว

๒. ที่ประชุมสภามีมติเห็นชอบในประเด็นที่ ๒ ให้คณะกรรมการแต่ละคณะที่ประสงค์เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ร่างเบื้องต้น) จัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะเป็นเอกสาร เพื่อแก้ไขปรับปรุงร่างรัฐธรรมนูญเพิ่มเติม เพื่อจัดส่งให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณา ทั้งนี้ ให้เสนอเป็นลายลักษณ์อักษรต่อประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ภายในวันศุกร์ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ก่อนเวลา ๑๒.๐๐ นาฬิกา

กลุ่มงานคณะกรรมการการป้องกันและบรรเทา

ผลกระทบจากภัยธรรมชาติและสาธารณภัย

สำนักกรรมการ ๓